REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.

Inserate
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).

Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numér de Duminecă 8.)

„GAZETA“ iese în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 42.—Anul LXX. Braşov, Vineri 23 Februarie (8 Martie) 1907.

In ajunul desbaterei.

Stăm iarăş în faţa unui şir de evenimente critice şi mult primejdioase pentru naţiunea noastră. Cei ce nu-i voesc binele, ci vor s'o încătuşeze tot mai tare şi s'o aservească pentru vecie, încep a se pune în linie de bătae pentru a da năvală din nou asupra aşezămintelor noastre de cultură. Inţelegem pregătirile guvernului şi ale partidului său pentru a face să fie primită de dietă cu cât mai mare vâlvă legea şcolară propusă de Apponyi.

Nimic mai uşor pentru guvernul unguresc decât a stoarce învoirea majorităţii dietale pentru această lege. Ştim cu toţii cât de mult este stăpânită de şovinism această majoritate. Mai întâi părea că se fereau întrucâtva cei din coaliţie de a călca în urmele tiszaiştilor şi că vor să-şi mai astâmpere şovinismul faţă cu naţionalităţile. Dar n'a durat mult rezerva lor dela început. Lupul îşi schimbă părul dar nărevul nu. Astăzi oamenii coaliţiei în frunte cu independiştii, cari vor să treacă înaintea lumei de liberali şi democraţi, întrec pe înaintaşii lor în prigonirea naţionalităţilor.

Dacă guvernul de faţă face atâta sgomot cu noul său proiect de lege şcolar, aceasta mai are şi altă cauză. Deoarece faţă cu Viena până acuma nu i-a succes să realiseze postulatele naţionale, vrea să-şi susţină prestigiul şi popularitatea, şi să arate lumei maghiare cât de mult se îngrijeşte de interesele ei luând măsuri tot mai aspre de maghiarizare. Dar se pare că Apponyi va da chiar şi la Unguri de opoziţie faţă cu proiectul său şcolar, la care nu s'a aşteptat. Inainte de toate sunt învăţătorii maghiari foarte nemulţumiţi cu modul cum ministrul vrea să îmbunătăţească salariile lor. Ei cer şi pretind mai mult decât le oferă. Apoi s'au deşteptat mai ales în partidul poporal mari îngrijiri, că prin măsurile din proiectele lui Apponyi s'ameninţă de-adreptul esistenţa şcoalelor confesionale. Chiar din sânul majorităţei se vor face oare cari greutăţi lui Apponyi cu ocaziunea desbaterei proiectelor sale.

Cea mai hotărâtă opoziţie o va întâmpina însă ministrul de culte şi instrucţiune publică din partea deputaţilor naţionalişti. Aceştia au ţinut alaltăeri în clubul lor o consfătuire intimă. A fost vorba de atitudinea ce trebue s'o ia cu ocaziunea desbaterei proiectului de lege şcolar. Consfătuirea a durat patru oare, dar nu s'au luat hotărâri definitive, ci s'a amânat consfătuirea pe Joi 7 l. c. ca să poată fi toţi membrii clubului naţionalist de faţă.

Se zice că unul din motivele pentru amânarea consfătuirei a fost şi dorinţa clubului naţionalist de-a afla mai întâiu ce va răspunde ministrul Apponyi episcopatului român gr. or. la memorandul, pe care s'aşteptă să-l prezenteze guvernului metropolitul Meţianu dimpreună cu episcopii dela Caransebeş şi Arad.

Ori-care ar fi rezultatul hotărârei definitive, ce o vor lua azi mâne deputaţii naţionalişti, e învederat, că ei trebue să-şi incordeze toate forţele spre a combate noul atentat în contra şcoalelor noastre, în cameră. E clar că ori cât de energică va fi lupta deputaţilor naţionalişti, ei vor fi covârşiţi de imensa majoritate şi numai în cazul unei tenace obstrucţiuni, bine organizate şi conduse, ar putea să ţină piept timp mai îndelungat cu falanga guvernamentală şi să aducă pe guvern în cea mai mare încurcătură. Intrebarea este numai dacă vor fi în stare să facă o astfel de obstrucţie.

Noi am dori s'o poată face. Nici odată obstrucţie parlamentară n'a fost mai justificată ca aceea, pe care ar face-o reprezentanţii din sânul naţionalităţilor în contra nouei legi de maghiarizare.

Revista politică.

Zilele din urmă s'au ţinut consfătuiri cu privire la atitudinea ce trebue să-o observe Românii faţă cu *proiectul de lege şcolar al lui Apponyi*, care mâne, Vineri, va fi pus la ordinea zilei şi se va desbate în camera ungară. In 1 şi 2 Martie n. s'a întrunit conzistoriul metropolitan gr. or. în Sibiiu şi a decis ca Arhiereii să prezente guvernului un Memorand, în care se va protesta contra dispoziţiilor din proiectul lui Apponyi, cari vatămă autonomia bisericei şi a şcoalelor noastre şi în contra tendinţei de maghiarizare ce răsuflă aproape din toţi paragrafii lui. In ce priveşte convocarea congresului naţional-bisericesc gr. or. în şedinţă extraordinară, s'a enunţat în conzistoriu că aceasta nu s'ar putea face, timpul fiind prea scurt.

Dela *Blaj* aflăm că metropolitul Mihalyi a conchemat acolo *o conferenţă a episcopilor români uniţi* pentru a să conzulta asupra paşilor ce trebue să-i întreprindă faţă cu proiectul ameninţător a lui Apponyi. La această conferenţă au fost invitaţi şi inspectorii de şcoale confesionale din diecesă.

Biserica evangelică *săsească* asemenea e hotărîtă a face o remonstraţiune la guvern, apărând dreptul ei de autonomie ameninţat prin amintitul proiect de lege.

Marţi a ţinut în Budapesta o consfătuire şi *clubul naţionalist dietal* în cauza proiectului lui Apponyi. După ce s'a dezbătut proiectul s'a decis ca el să fie combătut cât mai energic de către deputaţii naţionalişti. Venind vorba de obstrucţiune s'a enunţat, după cum comunică biroul telegrafic, că clubul naţionalist din anumite consideraţiuni nu va recurge la mijlocul obstrucţiei. Consfătuirea a chibzuit asupra tuturor eventualităţilor, dar n'a luat încă o hotărîre definitivă, fiind amânată pe altă zi.

Se pregătesc şi *deputaţii unguri din majoritate* cum să ia poziţie, fireşte, nu contra proiectelor şcolare ale lui Apponyi, ci pentru ele. Se zice, că ar fi plănuit, ca într'o conferenţă comună a partidelor coaliţiei, din partea unui independist să se propună, a se lua în cameră din partea majorităţii hotărîrea ca instrucţiunea în şcoalele de stat poporale să fie în viitor gratuită.

Dintre partidele coaliţiei *numai partidul poporal nu este pe deplin mulţumit* cu proiectele lui Apponyi. Acest partid în frunte cu şeful său Ferdinand Zichy se teme adecă, că prin măsurile luate de Apponyi este *ameninţată existenţa şcoalelor confesionale*. Guvernul îşi asigură în acest proiect astfel de drepturi faţă cu şcoalele confesionale, cu cari ar putea să le nimicească, ear aceasta ar fi foarte primejdios pentru catolici în cazul când ar veni la cârmă un guvern anticatolic.

*

In zilele din urmă ale săptămânei trecute *comisiunea dietală pentru instrucţiune* a terminat cu desbaterea proiectelor lui Apponyi. Comisiunea a făcut la diferiţi paragrafi amendamente cu scop de a înăspri măsurile de maghiarizare. Aşa a decis, că dacă jumătate din elevii unei şcoale confesionale vor fi cu limba maternă maghiară, *sau dacă jumătate vor vorbi ungureşte*, limba de propunere sau predare în şcoală să fie cea maghiară.

A cerut apoi ca acolo unde 20% din şcolari vor vorbi ungureşte, să fie pe lângă limba maternă şi limba maghiară folosită ca limbă de propunere. In fine a stabilit ca în şcoalele de repetiţie limba de predare să fie exclusiv cea maghiară. A mai întrodus comisia şi alte înăspriri în proiect.

*

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Sonet.

...Şi alergam prin luncile 'nflorite
Şi ascultam cum cântă lin izvorul,
Priviam încet, încet cum trece norul
Pe-azurul bolţilor nemărginite.

Cum răsunau dumbrăvile 'nverzite
De cânturi! In poieni doinia păstorul
Şi nesimţit trezise 'n mine dorul,
Să plec, să merg... oh! visuri ne 'mpli-
[nite!

M-am dus... Copil aş vrea să fiu azi iară,
Să cad înaintea ta, iubită mamă,
Şi să te-ascult în liniştea de sară,

Cum îmi mai povesteşti de-o Cosinzeană...
Oh! Unde-i codrul? blândele-i izvoare?
Aud mereu, cum glasul tău mă chemă.

Braşov. *Vasile Stoica.*

Din pricina dragostei...

De Radu Baltag.

(Fine.)

In fie-care seară mă strecuram afară din curte şi mă duceam la locul ales. Şi niciodată n'am fost supărat în singurătatea mea; picioare omeneşti nu călcau ierburile câmpiei şi nici animale nu treceau pe acolo: doar vântul căldicel rascolea sămânăturile, aducându-mi mirosul proaspăt al apei, amestecat cu acela al fânetelor îndepărtate. Din când în când, pasările nopţii fâlfâiau din aripi deasupra mea, sau din sat răsuna, uşor şi şters, lătratul vre-unui câne.

Intr'o seară, pe la sfârşitul lui Cuptor, cum şedeam în căsuţa mea de lemn, privind Argeşul printr'o gaură rotundă din scânduri, băgai de seamă că vremea se schimbă. In zare se adunase fâşii de nori, ca nişte steaguri negre şi se alungau către luna de argint, care visătoare şi mută în totdeauna, se oglindea în râu. Un vânt puternic sufla cu furie, răspândind în văzduh mirosul de furtună. Iarba foşnea ca un voinic ce-ar cânta din frunză. Argeşul devenise mai neastâmpărat, între malurile înalte ce-l ocroteau. Incet, încet se întunecă şi luna fu năpădită de nori. Doar prin marginea norilor se mai iveau raze fricoase, sclipind şi murind. In depărtare nu se mai desluşea nimic alt decât negură.

Dar când să fac o mişcare ca să ies din cutie, o voce omenească mă opri în loc. Ce sc fie? Şi strecurai cu băgare de samă razele ochilor prin gaură. Nu vedem nimic, afară de luciul apei. Vocea însă se lămuri mai bine şi peste câte va clipe, două umbre: una neagră şi alta albă se desluşiră pe poteca ascunsă de bălării.

Niciodată până atunci nu văzusem ființe omeneşti în acele locuri. Noutatea lucrului îmi făcu frică. Am început să tremur înfiorat. Furtuna clocotea în văzduh, Argeşul şuera mânios, văzduhul vâjâia.

Frânturi de vorbe îmi loviră auzul: *„Ieano... nu bărbatul...* apoi o voce de bărbat izbucni într'un strigăt: *Femee!... m'auzi?...* cuvinte înghiţite de suflarea vântului.

Deodată o lovitură puternică îmi zgudui adăpostul. Şi după ce căsuţa de scânduri încetă de a se clătina, bubui ca lovită de petre. Răsuflarea mi se tăia, un văl de sânge îmi porni din inimă în obraji, ca o palmă... şi rămăsei ghemuit pe loc, cu gâtlejul uscat. Din nou, clevetirile înfuriate ale Argeşului bătut de vânt, acoperiră orice alt zgomot.

— „Dar ce zici să faci?“... răsună aproape de tot o voce de femee. Necunoscuţii se răzimaseră de cutia mea de lemn. Glasul femeei era muiat în lacrimi.

— „Tu n'ai să faci nimic... m'auzi?... Lasă toate pe mine! Aşa!“ răspunse o voce sălbatică de bărbat.

— „Nae, Nae, dar ce-ai tu de gând să pui la cale?! să jăluia femeia. Mai bine de nu ţi spuneam că...“

— Taci, muere, taci... m'auzi! Nu te boci, m'auzi?... Ţi s drag ori ba? Hai? Ţi s drag? Apoi dacă e aşa, ce mai ai tu de vorbit?... M'auzi?... şi necunoscutul urmă cu fălcile încleştate: Dacă te-a bătut până la sânge şi ţi-a spus că mâine va da de veste în tot satul că popa trăeşte cu nevastă-sa... că popa-i un blestemat — ce să fac eu? S'aştept să mă dea de ocară? Aşa vrei tu? vorbeşte, femeie! Să mă tunză? Să mă nimicească? Să nu ştiu unde să-mi îngrop fiinţa?.. Hai? Spune“...

Femeea plângea încetişor şi timp de câte-va minute nu auzii decât plânsul ei şi cearta valurilor.

Eram jumătate mort de emoţie. Cu mintea mea de copil nu pricepeam încă toate. Atâtea numai că omul care vorbea era părintele Nae, pe care 'l văzusem de atâtea ori în sat şi în biserică. Şi chipul lui, revenindu-mi în creeri îmi făcu frică. Il vedeam înalt, uscat, galben la faţă, cu ochii mari şi negri, rostogolindu-se în or-

In şedinţa de eri a *camerei ungare* a vorbit înainte de a se trece la ordinea zilei deputatul Brediceanu, răspunzând la rândul lui la atacurile lui Hock, care a zis că preoţii şi advocaţii români ar fi lucrat numai din egoism la alegerea din Bocşa. Respingând cu dispreţ atacurile lui Hock, Brediceanu şi-a exprimat părerea sa de rău, că n'au fost de faţă la alegerea din Bocşa şi ziariştii maghiari, ca să se poată convinge despre adevărata stare a lucrurilor.

*

Dumineca trecută s'a ţinut în *Şiria o adunare poporală*, în care deputatul naţionalist Dr. Stefan C. *Pop* a dat samă în faţa alegătorilor săi despre activitatea desfăşurată de deputaţii români în dieta ungurească. Cu această ocasiune d-l Stefan C. Pop a vorbit şi despre proiectul presentat dietei de către ministrul Apponyi, iar adunarea a votat o moţiune, prin care se protestează în mod energic contra acestui proiect, care atentează la esistenţa şcoalelor noastre poporale.

*

După nimicirea mandatului dela Bocşa are să urmeze anularea *mandatelor* obţinute de deputaţii Dr. G. Popovici şi Dr. Stefan Petrovici *în cercurile Lugoş şi Zorlenţul mare*, aşa cel puţin scriu foile ungureşti. Sfârşindu-se zilele trecute investigarea contra mandatului din Lugoj, s'a început astăzi în Budapesta ultima pertractare în faţa comisiunei censurătoare dietale; iar în curând se va pertracta şi pâra înaintată în contra mandatului dela Zorlenţul-mare.

*

Mult se vorbeşte şi se scrie despre mersul *negocierilor pentru pact* între guvernul austriac şi ungar. Negocierile, cari s'au început la Viena au fost întrerupte şi se vor continua iarăşi pe la mijlocul lui Martie. Până acum încă nu e nimic hotărât. Şi unii şi alţii îşi dau silinţa să îndrume negocierile în direcţia ce le convine mai bine.

Cei din Budapesta se sfătuesc acum de mai multe zile şi se zice că ministru-preşedinte Wekerle îşi dă mare silinţă să îndemne pe independişti să se învoiască a încheia un pact mai îndelungat decât până la anul 1917. Wekerle se 'vede că s'a convins că nu va putea reuşi cu planul de a încheia pactul numai până la 1917, Austriacii vor un pact pe cel puţin 20 de ani şi mişcarea contra tendinţelor de separaţiune ale Ungariei creşte pe zi ce merge. Cehii şi Germanii din Bohemia s'au aliat spre a lua poziţie energică faţă cu Ungaria în chestiunea pactului.

*

Se ştie că din causa proiectului de lege referitor la *reorganisarea învăţământului superior din România*, presentat de către ministrul Dissescu camerei române, senatul universităţii din Bucureşti a hotărît închiderea universităţii. Aceeaşi hotărîre a adus'o şi senatul universităţii din Iaşi, ba profesorii acestei universităţi au făcut un pas şi mai departe, declarând că, dacă se vor învoi 30 de profesori, ei vor dimisiona din posturile lor, dacă proiectul amintit nu se va lua dela ordinea zilei. In urma acestor decisiuni ministrul Dissescu în şedinţa de Vineri a camerei *a retras proiectul*, iar drept urmare senatele din Bucureşti şi Iaşi au decis reluarea prelegerilor cu începutul acestei săptămâni. Unele ziare din România înregistrează ştiri despre o criză în ministeriul conservator în urma celor petrecute. Până acum aceste ştiri însă nu se adeveresc.

*

Marţi s'a deschis la Petersburg în palatul Tauridelor *Duma imperială* prin vicepreşedintele consiliului imperiului dep. Golubeff. Când secretarul de stat a dat cetire ucazului imperial pentru convocarea Dumei, toţi membrii dreptei, mai bine de o sută, erau în picioare şi au strigat: Trăiască împăratul! Restul deputaţilor stăteau jos şi ascultau în linişte citirea ucazului. După terminarea citirei membrii dreptei au mai strigat încă-odată Ura! In timpul acesta toţi miniştrii stăteau în picioare. Toţi membrii Dumei au depus apoi jurământul. Membrii social-democraţiei nu au asistat la cetirea ucazului şi au întrat în sală numai pentru a depune jurământul. S'a procedat apoi la alegerea preşedintelui. Deputatul Golowin a fost ales preşedinte cu 356 voturi contra 102. Alesul a fost aclamat de membrii stângei şi de ai centrului. Membrii dreptei au primit în tăcere rezultatul votului.

Preşedintele a rostit apoi un discurs adresându-se tuturor reprezentanţilor Dumei. El a zis că ori cari ar fi divergenţele de opiniuni ce separă pe deputaţii ei, toţi trebue să se gândească la binele naţiunei aşteptat de mult cu nerăbdare. Exprimă speranţa că noua Dumă îşi va da seamă de misiunea ei şi vor ajuta pe monarch să aducă la îndeplinire constituţiunea şi să îndrumeze poporul pe calea cea bună, indicată de prima Dumă. Discursul preşedintelui a produs o impresiune favorabilă şi a dat naştere la câteva aplauze chiar în rândurile partizanilor dreptei.

Infiinţarea unui atelier de ţăsături şi cusături româneşti.

Adunarea generală a Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei, ţinute în Deva, la 28 Februarie 1907.

Deva, 2 Martie 1907.

Vin, cu o deosebită bucurie, să vă vestesc, că scopul principal al Reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei, de a înfiinţa şi de a pune în practică, *un atelier de ţesături şi cusături*, — de a deschide un bogat isvor de câştig pentru ţărancele noastre şi de a păstra şi perfecţiona lucrările frumoase şi trainice ale industriei noastre naţionale, *cu ziua de 28 Faur 1907 s'a realizat*, — cuvântul trup s'a făcut! Dumnezeu să ne ajute!

Cu toată iarna cumplită şi a timpului nefavorabil, adunarea de alaltăeri, a fost bine cercetată. Era un moment solemn şi o mândrie naţională ne stăpânia pe toţi, când presidenta d-na *Elena Pop Hosszu Longin* îşi ocupă locul şi rosti următoarea vorbire de deschidere:

Onorabilă adunare generală!

Deschizând azi a XVI-a adunare generală semnalez cu deosebită plăcere un nou period în analele Reuniunii noastre.

Ţinta doririlor de ani de zile, pentru care s'au depus două decenii, muncă şi zel neobosit, e pe cale, ca cu ajutorul lui Dumnezeu să-o vedem realizată.

Conform mandatului primit în adunarea generală din 14 Februarie 1906, care ni-a impus îndatorirea, de-a lua măsurile cuvenite pentru instalarea atelierului de ţesături şi cusături al Reuniunii, ne-am nizuit a corăspunde, întru cât vă putem vesti cu bucurie, că la Orăştie într'un modest local funcţionează deja primul nostru războiu, în pregătire de modele deocamdată şi aşteaptă numai aprobarea adunării generale de azi, ca să-şi poată continua activitatea pe baze mai estinse.

Raportul general al comitetului d-voastră va arăta fidel toate fazele, prin cari am ajuns la acest moment, când numai încuviinţarea D-voastră mai lipseşte pentru ca să putem da înainte pe o nouă cărare, neumblată încă la noi, dar care sperăm, că cu zel străbătută, este chemată a pune un modest început desvoltării industriei naţionale.

Suntem avizate însă în rezolvirea acestei măreţe, dar grele probleme, numai şi numai la puterile noastre proprii.

De aceea vă rog, doamnele mele, cari până azi cu dragă inimă aţi ocrotit această Reuniune în nizuinţele ei, să-o sprijiniţi de aici încolo mai vârtos şi să-i îmbrăţoşaţi plăpândul vlăstar, cu acea dragoste şi căldură, care să-i asigure prosperarea şi înflorirea.

Daţi ajutorul d-voastră, ca frumoasele izvoare a artei poporale, care veacuri a contribuit la păstrarea caracterului nostru etnic, să fie înălţate la demnitatea, ce li-se cuvine.

Cred, că exprim nu numai dorinţa, dar convingerea noastră a tuturora, că atelierul, ce Reuniunea va susţinea, să fie un jertfelnic întemeiat, cu gândul, de-a promova şi încuraja industria noastră naţională.

Să fie un mijloc, prin care să întrăm în nemijlocită atingere, cu femeile noastre din popor, pentru a-le sfătui, a sta mai departe lângă războiul strămoşesc şi a menţine frumoasele lor producte în originalitatea lor, ferindu-se a întroduce forme nouă străine în detrimentul motivelor noastre clasice.

Dorim şi voim, ca acest atelier să fie o zală între noi femeile cu carte şi a ţărancelor noastre, drept dovadă a dragostei şi iubirei, ce le păstrăm pentru neîntrecuta lor hărnicie şi vrednicie.

Dorim şi voim, ca produsele lor măiestre să devină o podoabă caracteristică în toate casele culte româneşti, un titlu de mândrie, datorit inteligenţei femeilor noastre dela ţară.

Sunt încredinţată, că publicul mare românesc va înţelege şi apreţia după cuviinţă nizuinţele acestui atelier, — primul la noi în aceasta direcţie, şi ne va da posibilitatea de-a esploata aceasta comoară de bogăţie după vrednicirea sa.

Fie deci, ca aceasta poveste a neamului în colori şi în chipul minunilor eşite din acul şi războiul românesc, să devină: un izvor de inspiraţie pentru noi precum şi celor, ce ne vor urma şi cari pe vremuri chemaţi vor fi, a crea arta şi ornamentica românească pe baza creaţiunilor originale, păstrate în sânul poporului nostru.

Cu Dumnezeu înainte!

Adunarea generală o declar deschisă.

Amăsurat ordinei de zi urmează cetirea *raportului comitetului*. In acest raport se spune că comitetul reuniunei a fost încredinţat de către adunarea generală trecută, să pregătească un plan în vederea deschiderei atelierului de cusături şi ţăsături româneşti. In legătură cu acest plan, pe care comitetul are onoarea a-l prezenta adunărei, reuniunea a luat parte activă la expoziţia jubilară din Bucureşti, cu care ocaziune a conzultat conducătoarele atelierului »Furnica« din Bucureşti şi alte persoane competente, asupra modului cum s'ar putea crea la noi un astfel de atelier.

După lămuririle preţioase ce le-a primit dela numitele persoane, comitetul reuniunei s'a pus în conţelegere şi cu mai multe persoane competente şi ţărance dela noi tot în acelaşi scop şi a ţinut consfătuiri în mai multe centre ale comitatului Hunedoarei. Consfătuirile au avut un rezultat mulţumitor în deosebi cea ţinută în Orăştie. D-l Dr. Ioan *Mihu*, cunoscutul sprijinitor al afacerilor noastre culturale, a autorizat presidenta reuniunei »ca la timpul său să închirieze o locuinţă potrivită pentru atelierul proiectat *pe cheltuelile d-sale*, până ce se va vedea, ce tre-

---

bitele gălbue ca un ariciu în colb, cu barba neagră, încâlcită şi îngustă. Nici odată nu mă putusem uita drept la el; totdeauna mă neliniştea cu înfăţişarea lui de copac noduros şi fără frunze. Şi acuma sta lângă mine nu ca preot, ci ca un pătimaş şi înfuriat.

De odată părintele făcu o mişcare bruscă de-mi sgudui căsuţa din nou şi cu vocea sugrumată urmă: — Leana!... m'a târât necuratul în braţele tale şi necuratul îşi râde de mine. Dar nu-mi pasă! De dragostea ta nu mă pot lipsi, m'auzi? Tu eşti de jar, Leano şi m'ai ars în inimă. Dar nu vreau să mă prăpădească ca un şoarece, ca o cârpă moale. N'o s'ajungă el, bărbatul tău să mă răpue?... Trăznil'ar toţi sfinţii din cer! El un beţiv, femee, beţiv şi bătrân! Când mă gândesc că şi el te sărută; că'ţi pune mâna la sân, că se culcă într'un pat cu tine, văd roş... roş... m'auzi? M'apucă turbarea şi mă sgâlţae Satana!... Şi el vrea să mă ciuntească pe mine?... O! o! o!... unde e să'l... să'l...“

Şi urmă repede în vorbe scurtate de patimă:

— „Leano, ia uite-te la mine!... Vreau să ţi mai aud strigătul de dragoste. Strânge mă'n braţe... tare... aşa cum te strâng eu pe tine... aşa... cum... ne strânge necuratul p'amândoi!...

Şi 'n adăpostul meu pătrunseră gemete arzătoare... O căldură ciudată îmi strânse gâtlejul, mânile şi picioarele mi se muiară şi dacă n'aşi fi fost răzimat cu spatele de scânduri, de sigur c'aşi fi căzut.

Argeşul mugea fără încetare, plescăindu-şi apele de maluri. Un bubuit de tunet îşi rostogoli sgomotul în depărtare. Răcoarea mă înfioră; furtuna ameninţa văzduhul.

— Zice că o să treacă la noapte pe aci?... Bine că m'ai întâlnit; bine că mi-ai dat de veste ce doreşte el!... Du-te acasă, isbucni popa, m'auzi? Du-te acasă şi nu ţi pese de... Scap eu lumea de el. Dacă aşa vrea Satana, aşa să fie!... Taci, femeie! strigă el când Leana începu iar a plânge... Numai tu m'ai scos din fire, tu cu gura ta de foc, cu sânii tăi ca piatra, cu toată făptura ta!...

Hai, du-te, lasă-mă. Ba stai, merg şi eu cu tine până la hotarul lui Pralea.

Şi se îndepărtară. Incet şi cu băgare de seamă făcui o mişcare să mă ridic, pentru a privi afară. Ii desluşeam pe amândoi luând-o pe poteca de alungul apei. Se opriră o clipă şi se îmbrăţişară, popa strângând-o cu patimă la pept, îndoindu-i trupul pe spate ca să il frângă şi lipindu-şi buzele de gura ei. Apoi îi dete drumul, făcându-i semn cu mâna să se îndeparteze. Femeia se codi, vru să mai spue ceva, dar el bătu cu furie din picior. Leana se întoarse şi făcu câţi va paşi cu capu 'n jos, ştergându-şi ochii cu năframa. Dar popa care rămăsese înţepenit pe loc, sări din nou după dânsa şi iar o strânse 'n braţe. Ii vedeam pe amândoi lipiţi parcă unul de altul. Apoi părintele Nae se întoarse ca un fulger, venind cu paşi mari în spre cutia mea de scânduri, femeia o luă pe potecă, perzându-se în noapte.

Parcă visam. Tremuram şi mă 'ntrebam dacă nu cumva dorm. Inchipuiască-şi ori cine, un copil de paispre-zece ani fiind în marginea Argeşului hain şi posomorât, în mijlocul firii mânecate şi a unui om însălbătăcit de patimă. Şi apele râului clocoteau în spume, sămânăturile foşneau jalnic, răcoarea umedă a furtunei îmi îngheţa trupul.

Dar popa, care'şi încetinise mersul, venea în spre mine -- mă pitulai din nou. Când l'am auzit adineaorea spunând amantei-si că merge cu ea până la hotarul lui Pralea, credeam că o va conduce o bună bucată de loc, dându-mi mie vremea să mă furişez în curtea fabricii. Eram însă silit să rămân cum mă găseam. Simţeam eu că nu mi-ar fi fost a bine dacă aşi fi eşit afară. Şi cu inima svâcnindă, cu ochii măriţi de spaima prevestirilor, aşteptam.

O detunătură grozavă păru a rostogoli norii pe pământ. Imi aruncai ochii să văd dacă plouă. Dar nu ploua. Deasupra Argeşului norii se mai subţiaseră; din ei pornea o lumină searbădă, tremurând pe întinsul apei frământate. Şi Argeşul luă o înfăţişare şi mai fioroasă. Il vedeam cum curge în spune şi lovind malurile ca un şarpe năpraznic ce s'ar sbate în cătuşe.

Deodată preotul, care până atunci stătuse nemişcat în loc, cu mânile la spate, ridica capul, pândind. După aceea se aruncă fără sgomot la pământ, târându-se ca o şopârlă. Il vedeam venind aproape, tot mai aproape de mine. Ii auzii pieptul hâraind şi mânile frământând scândurile cutiei de lemn. Se ghemuise în dosul adăpostului sub care mă îneca frica. Am rămas cu ochii aţintiţi către câmpie, fără îndrăzneala de a mişca măcar degetul. Era lângă mine, fiorosul, cu ochii neliniştiţi, cu trupul uscat, cu barba neagră ca bezna, îngustă şi încâlcită, aşa cum îl văzusem de atâtea ori în biserică şi în sat.

Ce era asta?... Pe poteca dinspre sat, înainta ceva alb. Leana? Nu, încet-încet putui lămuri un bărbat, un ţăran, păşind greoi şi clătinându se. Respiraţia popii par'că era un fluer... Omul s'apropia mereu, ajunse în dreptul meu şi trecu cu doi paşi inainte. Atunci, atunci se întâmplă ceva îngrozitor! Capacul de şopron trozni din toate încheeturile... O clipă îmi văjairă urechile şi mi se împăienjenară

buințe vom avea, pentru a ne pune apoi la dispoziție un local, mai acomodat, în casele d-sale«.

Un mare ajutor moral și material a dat comitetului și neobositul profesor Demetrie *Comșa*. Ca rezultate a consfătuirilor ținute sunt și numeroasele modele și țăsături alese, în număr de peste 30, ce s'au trimis reuniunei din diferite părți. Numărul tuturor modelelor și țăsăturilor, cari sunt în posesiunea reuniunei, trec peste 100.

Un mare sprijin a primit reuniunea și din partea pressei române din patrie, care s'a ocupat în numeroase articole și corespondențe cu scopul urmărit de reuniune. De asemenea și băncile românești au început să pună în vedere ajutoare bănești.

Incurajat de toate aceste manifestațiuni comitetul reuniunei a pus în lucrare provisor *atelierul din Orăștie* sub conducerea d-nei v.-președ. Victoria *Erdélyi* n. Bardossy. Spre scopul acesta s'a închiriat un local, s'a angajat o țărancă, s'a procurat mobiliarul necesar, iar până la sosirea războiului comandat de d-l prof. Comșa s'a împrumutat un războiu țărănesc, la care s'a și început lucrarea de modele. In luna Ianuarie a fost angajată de conducătoare provizorie a atelierului d-șoara Tiberia P. Barcian, care și-a și ocupat postul.

Raportul mai aduce la cunoștință, că s'au trimis liste de contribuire pentru fondul special al atelierului, că s'au adresat băncilor rugări pentru acordarea de ajutoare și că s'a făcut în luna August 1906 raport la oficiul polițial despre înființarea atelierului.

In ce privește *punerea în practică a atelierului* comitetul prezentă un *plan* amănunțit, care conține 15 puncte.

In punctul 1. se zice, că noul atelier se va deschide în Orăștie și formează proprietatea reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei. Firma atelierului este »*Atelierul de țăsături și cusături al reuniunei femeilor române din comitatul Hunedoarei*«.

In punctul 7. al planului se zic următoarele:

»In atelier să se confecționeze mai înainte de toate țăsături de modele alese, apoi costume de la Săliște și din jurul Orăștiei, costume de călușeri, plăci pentru bluze și cămeși de noapte pentru bărbați, mici obiecte practice, ca cursoare de masă, garnituri de fețe de masă pentru cafea și ceaiu, tablette, stergare, perdele, covoare, tot felul de țăsături pentru menaj, cearceafuri de pânză, ștergare de farfurii, pocale, pre pâne, pre credențe și diverse mărunțișuri, apoi surtucuri de babă pentru copii, jileuri cu cusături pentru domni și alte țăsături și cusături din domeniul industriei de casă«.

Iar în punctul 14.: »Adunarea generală să aleagă două sau trei membre de încredere în centrele comitatului și anume: în Hațeg, Hunedoara, Orăștie, Deva, Dobra, Brad, Ilia și Petroseni, cari vor avea să fie în continu contact deoparte cu țărancele, ce se vor angaja la lucrare afară de atelier precum și cu directoara atelierului, intermediând esecutarea comandelor și supraveghiând lucrările țărancelor«.

Celelalte puncte ale planului conțin dispozițiuni privitoare la conducerea și supraveghiarea atelierului.

In *budgetul* referitor la punerea în practică a atelierului s'a luat pentru anul 1907 *suma de 3000 cor*.

Comitetul presentă în fine mai multe propuneri spre primire dintre cari relevăm următoarele: a lua act de raportul comitetului; a aproba planul comitetului, referitor la punerea în practică și deschiderea atelierului de țăsături și cusături; a aproba bugetul presentat de comitet asupra finanțărei atelierului; a lua act și a aproba ulterior lucrările comitetului și pașii întreprinși în chestia deschiderei atelierului și în consecință a aproba însuși faptul deschiderei atelierului; a vota suma de 3000 cor. pentru trebuințele finanțiare ale atelierului în contul averii Reuniunei și a împuternici pe presidenta, ca să asigneze la cassieră suma de sus, iar cassiera să ridice suma aceasta din depunerea Reuniunii în sume recerute de lipsurile obvenite conform budgetului și ale estrada acele de tot atâtea ori la mâna directoarei atelierului; încredințează comitetul de a înștiința deschiderea atelierului și a face pașii de lipsă pentru obtinerea licenței de drept a atelierului la forul industrial competent. Apoi să se esprime mulțumite d-lor Dr. I. Mihu și D. Comșa și să se aleagă pe un period de 3 ani biuroul atelierului.

Cu cetirea și esplicarea planului, a budgetului și a propunerilor comitetului a fost încredințat d-l Dr. Iustin *Pop*, care a presentat adunărei un raport detaliat. D-l, Dr. Iustin Pop a relevat importanța acestui atelier, constatând că adunarea generală actuală e un moment epocal în istoria reuniunei, ba chiar și în istoria noastră culturală, căci atelierul proiectat este primul și unicul în felul său la noi Românii dincoace de Carpați. Facerea acestui plan n'a fost un lucru ușor, și e greu să creezi dintr'odată un lucru perfect. Prin urmare planul acosta va fi expus pe viitor la schimbări și augmentări cerute de buna reușită, iar comitetul reuniunei în frunte cu distinsele dame române ca d-na președintă Elena Hosszu-Longin și d-na v.-preș. Victoria Dr. Erdelyi, în a căror trecut se reoglindează iubirea de neam, va propune la timpul său estinderea tot mai mare a acestui atelier.

Explicările date de d-l Dr. I. Popp au fost luate cu plăcere la cunoștință.

A urmat cetirea Raportului presentat de cassieră, din care se vede, că Reuniunea de present are elocați *aproape 15,000 coroane*. Ambele rapoarte se predau la comisiuni și ședința se suspendă pe 10 minute. Redeschizându-se ședința se raportează, că:

s'au înscris 11 membrii și au intrat 63 coroane, — că

socotelile cassierei s'au aflat esacte și că raportul, planul, bugetul și propunerile comitetului sunt în toată ordinea, deci s'a propus și adunarea generală a primit cu unanimitate: că ia act de raportul comitetului, — că aprobă și acceptă atât planul, cât și bugotul prezentat de comitet, — deci suma de 3000 coroane o pune la dispozițiunea comitetului, — că presidentei și vice presidentei se voteazá mulțămită specială protocolară.

Tot odată se aleg cu unanimitate: 1. de directoară a atolierului d-na Victoria Dr. *Erdélyi*. 2. de conducătoarea atelierului d-șoara Tiberia P. *Barcian*, 3. de contabil d-l Adrian *Cristea*.

Ca membre de încredere, se aleg: a) în *Hațeg*: d-nele Hortensia Dr. Suciu, Victoria Popoviciu și Elena Popovici Barcian, b) în *Brad*: d-nele Aurelia Demian, Veturia Dr. Pap și Sofia German, c) în *Hunedoara*: d-nele Ana Macrea, Victoria Osvadă și Veturia Dr. Dubleșiu, d) în *Băiță*: d-na Ela Moldovan, e) în *Petroșeni*: d-na Laura Radic și d-na M. Stanca, f) în *Ilia*: d-nele Maria Oprea și Felicia Dr. Rozvany, g) în *Dobra*: d-nele Olimpia Morariu și Victoria Lesnican, h) în *Deva*: d-nele Emilia Romanul, Valentina Dr. Popescu și d șoara Marietta Olariu, i) în *Orăștie*: d-na Victoria Dr. Erdélyi și d-șoara Tiberia P. Barcian.

Presidenta mulțumind celor presenți de viul interes manifestat și cerând spriginul cât mai intensiv pentru Reuniune și noul ram de activitate al acesteia, între însuflețitele aclamări ale publicului declară adunarea generală de închisă.

Corespondentul.

Proiectul de lege al ministrului Apponyi

— Urmare. —

§. 13. Dacă confesiunile ca susținătoare de școale nu asigură salarul minimal învățătoresc în terminul stabilit în paragraful premergător, însă școala cu toate acestea vreau să o susțină, salarul cel mai mic învățătoresc stabilit în legea aceasta este a se considerà ca stabilit în contul confesiunei susținătoare de școale. Iar dacă salarul învățătoresc nu se poate încassa și susținătorii de școale și după stabilirea acestei împrejurări nu recurg la ajutorul statului, respectivii susținători de școale își perd dreptul de a mai susțineà școală în comuna aceea.

§. 14. Salarul învățătoresc și cantoral stabilit până acuma și plătit din isvoarele proprii de venit ale susținătorilor de școale, este a se plăti și mai departe, respective, în scopul esoperării ajutorului de stat nu poate fi scărițat. De altă parte e în drept susținătorul de școale, fie comuna, fie confesiunea, să urce din proprile mijloace salarul învățătoresc la sumă egală cu al învățătorilor de stat, fără ca în urma acestui fapt ajutorul de stat, odată stabilit să poată fi denegat ori redus. Dacă venitele postului învățătoresc dela o școală, care primește ajutor de stat se împuținează în urma unei împrejurări de natură durabilă, care n'a putut fi împredecată din partea susținătorului de școale, respective autoritate școlară poate să ceară prin comisiunea administrativă urcarea ajutorului de stat dela ministrul de culte și instrucțiune publică.

§. 15. Ministrul de culte și instrucțiune publică întregește din suma votată de legislațiune spre scopul acesta salarele învățătorilor dela școalele poporale ale comunelor și confesiunilor avizate la aceasta și anume, pe calea comisiunii administrative a municipiului respectivi, avizând despre aceasta respectiva autoritate suprem școlară, până la suma minimală stabilită în legea aceasta, sub condițiunile din §§-ii 16, 17, 18, 19 și 20 ai legii acesteia, pe lângă următoarele modalități:

a) Comisiunea administrativă stabilește, pe baza budgetului școlar, a contractului cu învățătorul, și a atestatului despre starea materială a confesiunii, subscris și de primpretorul cercual (primariul orașului), suma care se plătește învățătoriului ca salar, respective ca plată pentru cantorat și suma venitelor din cari se acoper aceste erogate. Stabilește mai departe cualificația legală a învățătoriului, cetățenia sa de stat, precum și aceea, dacă știe ceti și scrie corect ungurește și știe să propună ungurește, și că a depus jurământul prescris în §-ul 33 din legea aceasta. In urmă mai stabilește comisiunea administrativă, dacă respectiva școală corespunde condițiunilor cerute de §§-ii 27 și 28 din art. de lege 38 dela 1868.

b) Comisiunea administrativă examinează și aceea, dacă planul de învățământ și ordinea de propunere la școala respectivă, cum și ajustarea ei cu recuizite, etc. corespunde condițiunilor legii, în special celor cuprinse în §§-ii 16, 17, 18, 19 și 20 din legea aceasta, mai departe și aceea, că în clasa învățătoriului, pentru care se cere întregire de salar, câți copii dintre cei de toate zilele (6—12 ani) ar avea să umble. Intrucât numărul lor ar rămânea sub 30, ministrul de culte și instrucțiune publică numai în cazuri extraordinate va încuviința ajutor de stat.

§. 16. Ajutor de stat sau întregire de salar pot să primească numai învățătorii dela astfel de școale comunale ori confesionele, în cari obiectele obligate de învățământ din §§-ii 11 și 55 din art. de lege 38 dela 1868 și din §§-ii 19 și 20 ai legii acesteia se propun după planul de învățământ dat de respectiva autoritate supremă bisericească, respective de ministrul de culte și instrucțiune publică, în ours de 6 ani, în cel puțin câte 8 luni de instrucție la an, la sate și în cel puțin 9 luni de instrucție la an, la orașe.

Condițiunile.

§. 17. Fie-care școală și fie-care învățător, fără considerare la caracterul școalei și la aceea, că primește ori nu ajutor dela stat, are datorința să desvoalte și să întărească în sufletul copiilor spiritul alipirii către patria ungară. Punctul acesta de vedere trebue să primească valorare în firul întregei instrucțiuni. Ca semn de externă exprimare are să fie așezată deasupra întrării, precum și în salele de învățământ, la loc potrivit, pajura Ungariei, apoi în salele de învățământ table de părete cu figuri luate din istoria ungară, iar cu ocaziunea sărbătorilor naționale are să fie pus pe edificiul școalei steagul ungar, cu pajura națională. Afară de insigniile acestea, numai pajura municipiului și a comunei, precum și caracterul comunal, respective confesional al școalei, cu expresiuni stabilite pe cale legală și prin inscripție externă, apoi în salele de învățământ insignii religioase și recuizitele necesare învățământului, pot să fie întrebuințate, cerându-se, ca acestea din urmă să nu conțină aluziuni la geografia și istoria țărilor străine, și să fie producte din patrie. Ministrul de culte și instrucțiune publică să îngrijește în contul budgetului

---

ochii... Apoi un țipăt, ba nu, două răcnete scurte îmi spintecară auzul. Am scos și eu un strigăt slab... m'am sculat în picioare cu genunchii tremurători. Și ce-am văzut atunci, n'am să uit nici odată!

Am văzut doi oameni strângându-se în brațe și frământându-se în noapte: popa și drumețul care-și urma poteca. Se învârteau în cerc, se înțepeneau în loc, iar se învârteau, iar se opreau. Mugete înăbușite, cuvinte șuerate printre dinți umpleau cuprinsul, întrecând clocotitul Argeșului, care tăcuse par'că și el ca să vadă lupta.

— „Po-pă bleste-mat... tu ești... hai!...“ răcni țăranul căutând să scape din ghiarele încleștate ale preotului. Și opintindu-se cu zgomot, îl apucă pe popa de gât, dar își retrase iute mâna urlând: „M'ai mușcat fiară!“ Și iar se cuprinseră în brațe.

Popa lupta fără zgomot. Ii auzeam numai respirația șuerătoare și chiote scurte când se opintea... Țăranul trăgea, se smucea, dar într'o clipă căzu într'un picior cu vrăjmașul aplecat peste dânsul.

— Lasă-mă!... gâfâi cel mai slab. Hoț de mueri... ce... ești!... Dar popa tăcea, tăcea și se căznea să-și ridice dușmanul împingându-l în spre Argeș.

Deodată se poticni, dar se ridică repede, mai tare, mai furios. Un strigăt scurt de izbândă, un urlet lung de spaimă, încă un țipăt. Și fript în inimă, cu corpul în friguri, l'am văzut pe părintele Nae, pe slujbașul Domnului, legănându-l pe țăran de asupra apei... Incă un strigăt de groază: „*Mă omoa...*, un zgomot de bulgări de lut căzând în apă, un plescăit surd și Argeșul mugi și el mai tare, bucuros de prada ce i-se arunca.

Iar pe mal, tremurându-și trupul uscat, întocmai ca un copac noduros, cu crăcile lipsite de frunze, ucigașul privea în adâncimi, cu mânile întinse înainte.

In acea clipă luna sparse norii și se arată palidă și mândră. dulce în splendoarea ei tainică. Cu dinții clănțănind de friguri, vedeam ceva negru sbătându-se pe suprafața creață a râului. Era bărbatul Leanei. Dar protivnicul său cu ochii holbați de beția crimei, cu buza de de-asupra ridicată într'un rânjet de lup, se repeziși de luă o bârnă lungă din grămada de grinzi putrede ce acoperiau malul și se întoarse pe țărm. Și de câte ori nenorocitul da s'atingă lutul țărmului, popa avântă bârna și 'l lovea în cap repezindu-l îndărăt O lovitură, două, trei lovituri surde răsunară în noapte și în tâmplele-mi îndurerate.

Inecatul se văita, abia ținându-se pe apă. Zadarnic se ruga cu vorbe din gură de valurile clocotinde, zadarnic urla, zadarnic plângea... ucigașul lovea într'una. După un timp, țăranul se dete la fund. apăru iarăși gâlgâind, iar se afundă, își scoase o mână, apoi pe cealaltă — și se perdu de tot. Nici un semn dela el: Argeșul își mâna apele cu aceeași mohorâre de războinic ursuz, cu aceiași clevetire a valurilor.

Luna se plimba acum în senin, revărsându-și argintul peste apă și la noi. Furtuna se retrăsese fără a isbucnì. Și în lumina clară a astrului de sus îl văzui pe popă cu ochii fulgerați de lună și rătăciți cu barba în vânt, căzând în genunchi cu privirea la cer și făcându-și încet o cruce mare. Apoi se ridică în sus, privi sălbatic râul, se lovi cu pumnii în pept și cu un strigăt răgușit: *Leano*! o luă la goană în spre sat.

Și am rămas singur, stors de puteri, năuc încremenit în fața lanurilor de grâu și-a Argeșului rece și posomorât.

său, ca toate şcoalele să fie provăzute cu steag ungar şi pajură naţională, precum şi cu chipurile istorice, cari vor fi stabilite în înţelegere cu autoritatea susţinătorilor de şcoale. Aceste chipuri istorice au să fie aşezate în salele de învăţământ în mod potrivit, iar învăţătoriul e dător să explice copiilor însemnătatea lor cu ocaziunea exerciţiilor de limbă şi de intuiţiune, precum şi cu prilejul propunerei geografiei şi a istoriei. Executarea acelor dispoziţiuni din paragraful acesta, cari nu cad în cercul de activitate al învăţătoriului, aparţine datorinţei scaunului şcolar. Neglijenţa intenţionată cu privire la împlinirea acestor dispoziţiuni formează delict asupra căruia sunt chemate să judece acele autorităţi administrative pe cari le-a investit cu acest drept art. de lege XX din 1891. Pedeapsa pentru astfel de delicte dovedite e amendă în bani până la 500 cor., care pedeapsă apasă pe cel ce a comis actul de neglijenţă. Banii incurşi sub acest titlu trec la fondul regnicolar de penziune al învăţătorilor.

§. 18. Dispoziţiunea din § ul 14 al art. de lege 44 dela 1868, după care comunele bisericeşti pot să determine singure, după voe, limba de propunere în şcoalele lor, este a se înţelege aşa, că le stă în liberă voe să accepteze ca limbă de propunere limba statului, ori limba maternă a copiilor, rămânând, de sine înţeles, în cazul din urmă, în mod necondiţionat în valoare dispoziţia referitoare la învăţarea limbei maghiare. In toate institute poporale de educaţie însă, în cari a fost introdusă limba statului ca limbă de propunere, schimbare nu se mai poate face.

§. 19. In şcoalele elementare cu limbă de propunere nemaghiară, ori se împărtăşesc de ajutorul statului ori nu, limba maghiară are să fie propusă în toate clasele cursurilor de toate zilele după planul de învăţământ stabilit din partea ministrului de culte şi instrucţiune publică şi în oarele de el determinate, în aşa măsură, ca *copilul de limbă nemaghiară să-şi poată exprimă ungureşte şi la înţeles cugetele corăspunzătoare scopului de viaţă pe care-l urmăreşte.*

§. 20. Invăţătorii aplicaţi la şcoale cu limbă de propunere nemaghiară se împărtăşesc de ajutorul de stat şi întregire de salar numai dacă pe lângă condiţiunile din §-ul 16 mai împlinesc şi următoarele condiţiuni:

a) în şcoala respectivă, limba maghiară, aritmetica, geografia şi istoria, mai departe drepturile şi datorinţele cetăţeneşti, le propun după planul de învăţământ şi în orele stabilite de ministrul de culte şi instrucţiune publică, *esclusiv cu folosirea manualelor şi a mijloacelor încuviinţate de el;*

b) în şcoala respectivă *să folosesc exclusiv cărţi de cetire de cuprins patriotic şi mijloace de învăţământ aprobate de ministrul de culte şi instrucţiune publică.*

§. 21. Dacă statul contribue cu un ajutor de stat de peste 200 cor. la întregirea salarului învăţătoriului dela vre-o şcoală comunală ori confesională, aplicarea învăţătoriului e făcută *pendentă dela aprobarea ministrului de culte şi instrucţiune publică.* Când e ales în postul de învăţător un individ, respective se propune aprobarea alegerii unui individ, în contra căruia ministrul de culte şi instrucţiune publică poate ridica excepţie pe baza legii, ori din punct de vedere patriotic (al statului), — ministrul provoacă pe îndreptăţiţi, ca în termin fix, care poate fi de 30 zile, *să aleagă alt individ şi să facă altă propunere de aprobare.* Iar dacă provocarea rămâne fără rezultat, ori noua propunere încă dă anză la excepţionare din aceleaşi puncte de vedere: fără mai departe ascultare a susţinătoriului de şcoală pe învăţător *îl numeşte ministrul de culte şi instrucţiune publică,* pentru şcoalele poporale susţinute de confesiuni însă cu restrângerea, că numitul *trebue să aparţină aceleiaşi confesiuni la care aparţine şcoala,* iar cu privire la persoana învăţătoriului, respectiva autoritate supremă bisericească este a se provoca în mod prealabil, să se declare în termin fix asupra ei. La şcoalele poporale elementare comunale, împărtăşite de ajutor de stat, procedura alegerii de învăţător stabilită în § 13 punct 1 din art. de lege 28 dela 1876 se modifică amăsurat dispoziţiunilor din acest paragraf. Iar dacă statul contribue la salarul fundamental al unui învăţător dela şcoala poporală comunală sau confesională cu mai bine de jumătate din salar, la postul de învăţător *ministrul de culte şi instrucţiune publică face numirea,* la şcoalele confesionale însă iarăşi cu restrângerea, ca învăţătoriul numit *să fie de aceeaşi confesiune de care e şcoala,* şi ca cu privire la persoana învăţătoriului, respectiva autoritate supremă bisericească să fie provocată mai înainte a se pronunţă — punându-i-se spre acest scop termin fix. Chestiile de ceartă în jurul alegerii de învăţător la şcoalele elementare comunale, împărtăşite de ajutor de stat care trece peste 200 cor., vin rezolvate în mod final de cătră ministrul de culte şi instrucţiune publică.

§. 22. Dacă statul are în vre-o comună şcoală elementară poporală de stat, pentru învăţătorii comunali şi confesionali din acea localitate poate fi acordat ajutoriul de stat numai în cazul, când şcoala de stat nu poate să instrueze pe toţi copiii de 6—12 ani din comună, din lipsă de loc şi prin urmare e necesitate de o şcoală poporală de alt caracter. In caz contrar, ministrul decide după propria sa pricepere cu privire la ajutorul cerut, punând în cumpănă interesele statului şi ascultând părerea comisiunii administrative.

(Va urma.)

ŞTIRILE ZILEI.

— 22 Februarie v.

Pentru gimnaziul român din Brad s'au votat zilele trecute încă următoarele ajutoare mai mari: banca »Ardeleana« din Orăştie 20 000 cor., corpul profesoral de la şcoalele din Braşov 1000 cor. şi banca »Veneţiana« 200 cor.

Averea fundaţiunei Gozsdu. Alaltăeri representanţa fundaţiunei Gozsdu a ţinut şedinţă în Budupesta sub prez dinţ Metropolitului Ioan Meţianu. Raportul presentat s'a luat în desbatere amănunţită. Conform acestui raport activele fundaţiunei fac 7.307.977 cor. 76 fil., pasivele 847.263 cor. Averea reală face deci 6.460.714 cor. 76 fil. Creşterea anului 1906 faţă de 1905 face 323.023 cor. 41 fil.

Repetiţia baladei »Brâncoveanu«. Ni-se scrie din Budapesta: Marţi dimineaţa cu acceleratul a sosit iubitul nostru măestru Iacob Mureşian însoţit de fiica sa Lucia, o desteră pianistă, fiind întâmpinat de un mare număr de tineri şi salutat de bun sosit de cătră G. Novacovici stud. iur. cu cuvinte calde, la cari d-l I. Mureşian mulţumindu-le, le-a dorit ca ostenelele puse pe altarul artei românesti să fie încoronate cu deplin succes.

Tot atunci a asistat la repetiţia baladei »Constantin Brancoveanu« orchestra reg. Nr. 6, Carol I rege al României, a cărei capelmaistru e d-l Dr. fil. Cseriu. Proba a succes spre mulţumirea măestrului şi spre lauda lui Dr. Cseriu

Azi Mercuri a fost proba de ensemble a grandioasei balade, care a reuşit splendid, şi ne îndreptăţeşte a asigura publicul, că concertul şi petrecerea vor fi unice în felul lor. Tot Marţi s'a ţinut proba seratei etnografice cu orchestra, care asemeni a reuşit peste aşteptări. Proba generală a concertului şi a seratei etnografice va fi Vineri, începând dela orele 9 a. m. în sala mare dela hotel Royal. — *L.*

La petrecerea poporală de Duminecă, ce o va aranja tinerimea noastră. se va executa următorul program: 1. a) G. Dima: »Trei colori«. b) N. Popovici: »Un regret«. 2. a) F. Abt. »Seara«. b) T. Popovici: »Pribeagul«. 3. Declamaţiune. 4. a) T. de Flondor: »Cântecul marinarilor«. b) Ştefu: »Foaie verde foaie lată«. 5. a) I. Vidu: »Răsunetul Ardealului«. b) G. Dima: »Vivandiera«. 6. Teatru. La producţie îşi va da concursul său binevoitor d-l Nicu *Danielopol,* absolvent al conservatorului din Bucureşti. Având petrecerea caracter poporal românesc e de dorit ca damele şi domnişoarele să se prezinte la petrecere în costume naţionale. După producţiune joc. Inceputul la $7^1/_2$ oare seara. Preţul locurilor: Balcon şi fotel à 2 cor., parchet à cor. 1·20 galeria (loc numerotat) 1 cor. Studenţi (loc de stat) à 50 bani. Bilete se află de vânzare la d-l G. *Baboe,* funcţionar la filiala »Albinei« şi la firma *D. Eremias nepoţii.*

Comitetul aranjator, voind să intrunească la această petrecere pe lângă publicul românesc din Braşov şi pe representanţii şi fruntaşii poporului nostru din comunele din jurul Braşovului, a adresat preşedinţilor agenturilor despărţământului Braşov câte un călduros apel, rugându-i a lua parte în număr cât mai mare la această petrecere. Producţiunea se va ţinea la locuri numerotate şi va dura până la oarele $9^1/_2$. După aceea întreg publicul se va întruni la mese întinse în localităţile laterale ale Redutei la o convenire socială, unde va debuta din nou corul »Acordul«. Pe la 11 oare se va începe apoi jocul, care va dura fără întrerupere până în zorile zilei.

La această petrecere se invită pe calea aceasta toţi Românii din Braşov şi jur.

Un incident la palatul regal din Madrid. In palatul regal din Madrid a avut loc săptămâna trecută un incident senzaţional. Regele a organizat o reprezentaţie de cinematograf într'unul din saloanele palatului pentru a mai distra pe regina. Reprezentaţia a plăcut mult reginei; distracţia ei se sfârşi însă în curând în chip cu totul neaşteptat. Proprietarul cinematografului a reprezentat între altele şi atentatul contra perechei regale şi atât de exact încât a descris şi scena când anarchistul Morales a zvârlit bomba ascunsă în buchetul de flori asupra trăsurei regale. Mica societate fù deodată cuprinsă de groază şi liniştea sălei fù întreruptă de un ţipet al reginei. Regina Victoria îşi acoperi faţa cu mânile şi strigă: »Nothing Moore, nothing moore!« (nu mai continua). Regele Alfons sări speriat de pe scaun şi strigă proprietarului cinematografului: »Sfârşeşte odată, nenorocitule!« Când lămpile electrice din sală fură din nou aprinse, regina era palidă ca moartea şi mama ei, princesa de Batenberg, o mângâia pe faţă. Această scenă va atrage probabil concedierea mareşalului Curţii, care nu a examinat programul reprezentaţiei.

Programa petrecerei ce o aranjază *tinerimea română în Budapesta* la 9 Martie a. c.: I. Partea primă: *I. Mureşianu:* »Constantin Brâncoveanul«, baladă pentru cor bărbătesc cu solo de tenor (D-l Stefan Mărcuşiu) de bariton (D-l Nicolae Brătianu), de solo bas (D-l Aug. Monţia) şi acompaniament de orchestră. — II. Partea a doua: Trei puncte de muzică clasică executate de D-şoarele *Valeria Pop* şi *Virginia Gall* (voci de sopran cu acompaniament de piano), D-l Vasile *Drumar* (violină cu acomp. de piano). — III. Tiberiu *Brediceanu:* Poem muzical compus din cântece şi jocuri poporale româneşti: Preludiu. 1. Hora. 2. Cântece poporale din Ardeal (Doamna Veturia Triteanu). 3. Lugojana. 4. Ardeleana şi Haţegana. 5. Romana. 6. Ardeleana (ca în Bănat) şi pe picior. 7. Invârtita. 8. Cântece poporale din Bănat (Doamna Lucia A. Cosma). 9. Bătuta şi căluşerul. Finale. — *Comitetul aranjator.*

Agitaţie la revoltă contra Românilor. Tinerii români Coriolan Pop şi N. Chiş din Orăştie, candidaţi de advocat, s'au duelat săptămâna trecută cu redactorul Malász dela foaia »Szászváros« pe care l'au şi rănit greu, încât va trebui să zacă vre-o 6 săptămâni. Malász scrisese în foaia sa că »Românii trebue luaţi şi asvârliţi cu miile în Dunăre şi în Mureş, iar altii trebue daţi furcilor«. Aceste vorbe năroade au indignat pe toţi oamenii cu judecată, chiar şi pe Unguri. Iată ce zice foaia »Déva és Vidéke«: »O foaie din comita ul nostru, uitându-şi de chemarea sa, scrie în aşa ton despre o parte a locuitorilor ţării noastre, care cu tot dreptul trezeşte toată indignarea. Foaia »Szászváros« scrie că Românii ar trebui stârpiţi. Aceasta e indemn la revoluţie în contra unei naţionalităţi şi într'adevăr ne mirăm şi noi, că în veacul al 20-lea se poate scrie aşa ceva nepedepsit! In veacul al 20-lea nici chiar despre Zulucaferi nu se mai poate scrie cu minte sănătoasă că trebuesc pustiiţi! cu atât mai puţin despre o astfel de grupă a neamului omenesc, care ne arată o înaintare tare repede culturală, şi slujeşte umanizmului. O sălbătăcire aşa de mare a simţămintelor e departe de firea Maghiarilor, şi bunul gust se îngreţoşează de aşa ceva!« Observăm că redactorul Malász până acum n'a fost dat în judecată de procuror.

Dela gimnaziul din Năsăud. »Revista Bistriţei« comunică, că corpul profesoral dela gimnaziul superior fundaţional din Năsăud a hotărât ca în scopul popularizării cunoştinţelor folositoare să se ţină de aci incolo în fie-care an şcolar câte o serie de conferinţe publice din deosebiţii rami ai ştiinţelor. In anul acesta şcolar vor ţinea conferinţe domnii profesori: E. Domide şi D. Lupan. Afară de aceea biblioteca şi cabinetele gimnaziului vor stă la dispoziţia publicului în Dumineca primă a fiecărei luni, când se vor da şi explicaţiuni de cătră custozi şi de cătră profesori de specialitate.

Tinerimea română de pe Coastă (Braşov-Scheiu) invită la Petrecerea poporală împreunată cu dans, care o va aranja Sâmbătă în 16 Martie st. n. (3 Martie st. v.) 1907, în sala hotelului »Central« (Nr. 1) din loc. Inceputul la 8 oare seara. Corurile se dirigează de Domnul Nicolae Oancea jun., învăţător. Din venitul curat, o parte se alătură la fondul tinerimei de pe Coastă, iar altă parte spre scopuri filantropice. Preţul de intrare de persoană 1 cor.; de student 80 bani. Contribuiri peste taxă şi oferte marinimoase se primesc cu mulţumită şi se vor publica.

Program: 1. Muzică. 2. »Sună buciumul d'alarmă«, marş, cor bărb. de I. Simionescu. 3. Declamaţiune. 4. »Nevasta care iubeşte«, cor mixt de Gr. Muzicescu. 5. Declamaţiune. 6. »Ana Lugojana«, cor mixt de I. Vidu. 7. Declamaţiune. *Ruga dela Chiseteu,* comedie poporală într'un act cu cântece şi joc, de Iosif Vulcan. — NB. In teatru se cântă corurile: 1. »Doină doiniţă«, cor bărb. cu soli, de Is. Vorobchievici. 2. »Ana Lugojana«, cor mixt de I. Vidu. 3. »Hora Sinaii«, cor bărb. de Gr. Ventura.

Jertfele muncii. Cetim în »Românul« din Cleveland: Sâmbăta trecută iarăşi a fost o zi tristă şi dureroasă pentru noi, românii din America. Dorul de a-şi crea un viitor liniştit, după munca lui cinstită şi obositoare, l'a adus la America, şi aici şi-a găsit moartea, departe de ai săi. Orfan de părinţi, era singurul mângăetor al surorei iubite şi singura speranţă a ei. George *Tîrlea,* din comuna Cioara, om tânăr, în floarea vieţii l'a ajuns moartea, şi l'a dus cu sila, l'a răpit din mijlocul nostru. In turnătoria de fier a firmei »Westinghouse« a lucrat împreună cu vre-o 4—500 de români. O bacsă (cutie mare) încărcată cu năsip pentru formele de turnat, care n'a fost bine întărită la cran, a căzut şi l'a turtit la pământ. La moment a murit. Ambulanţa l'a dus la spital, părintele M. Balea i-a dat onorurile din urmă, şi l'a petrecut la mormânt. Cosciugului au urmat mulţi fraţi români, prieteni de lucru ai lui.

Din Youngstown se scrie o veste de tot dureroasă, despre moartea doamnei *Maria Span.* Dimineaţa a găsit-o moartă împreună cu copilaşul ei. Cu atât a atins moartea asta neaşteptată mai dureros pe românii de aici, de oarece a fost de toţi cunoscută şi stimată. Cauza morţii nu se ştie.

Din Fort-Wayne Ind., se scrie, că românul George *Sechei* din Baia-mare, care lucra într'o fabrică de acolo, din nebăgare de seamă cureaua, care mâna presa cu foarfeci de tăiat fierul, l'a apucat şi dus sub foarfece, care l'a tăiat în două părţi. Nenorocitul a lăsat acasă soţia şi 3 copilaşi, cari poate îl aşteptau cu braţele deschise cât mai curând.

Recrutarea în Braşov. Magistratul oraşului ne trimite o publicaţiune mai lungă cu privire la asentările din cercul IV, ce se vor face în Braşov în zilele de 8, 9 şi 11 Martie n. în otelul Central nr. 1. La aceste recrutări au să se prezente tinerii născuţi în anii 1886, 1885 şi 1884. *La 8 Martie* 1907 sunt obligaţi a se prezenta înainte de toate aceia, cari pe baza listei de asentare A, au a se prezenta drept pedeapsă fără considerare la clasa vârstei şi la ordul lozului; apoi aceia cari pe baza listei de asentare B au a se prezenta în ordinul lozului şi în fine afară de cei menţionaţi, acei juni obligaţi la arme din I clasă a vârstei — înţelegem pe cei născuţi în anul 1886 — cari sunt induşi sub numerii de los 1 până la 231. *La 9 Martie* 1907: un la rând cei obligaţi la arme din clasa II-a şi a III-a născuţi în anul 1885 şi 1884 — după clasa vârstei şi după numărul losului, iar *la 11 Martie* 1907: urmează asentarea acelor juni obligaţi la arme, cari sunt străini şi pentru cari au sosit listele de asentare de la autorităţile lor de asentare.

Cununie. D-l *Ilie O. Martin,* comerciant in Sellşte şi d-şoara *Anuţia D. Steflea* ne anunţă serbarea cununiei lor, ce se va celebra Dumineca în 10 Martie st. n. a. c., la oarele 3 p. m., în biserica cea mare din Sellşte. — Sellşte, Martie 1907.

Dela corporaţiunea de meserii primim spre publicare următoarele: In urma conclusului comitetului dirigent al corporaţiunei de meserii, s'a amânat, în mod irevocabil şi, pentru ultima dată, banchetul propus pentru ziua de 10 Martie a. c. Luându-se în consideraţiune, cumcă în 10 Martie a. c. se ţine marea petrecere poporală românească în Redută, la care vor lua parte pe lângă membrii romani ai corporaţiunei şi mulţi alţi membrii ai corporaţiunei de meserii, care nu aparţin naţiunei române, banchetul se va ţine în 17 Martie a. c. la 8 oare seara. In comitetul de banchet sunt alesi: D-nul Ludovic Kászonyi, friseur; d-l Alexandru Albertfy, antreprenor; d-l Iacob Riemer, croitor; d-l Henric Femminger, cojocar; d-l Carol Jurak, lăcătuş; d-l Moriţ Wagner, architect; d-l Francisc Friedelt, tinichigiu; d-l Eugeniu Precup, lăcătuş; d-l Nicolae Balea, pantofar; d-l Demetriu Platoş, croitor şi d-l George Vereş, pantofar.

Pentru masa studenţilor români din Braşov au intrat: Dela »*Corvineana*« institut de credit în Huniedoara *50 cor.*; dela »*Cordiana*« bancă în Fofeldea *20 cor.*; dela »*Olteana*« cassă de economii *60 cor.*

Pe lista de colectă din »Masa studenţilor« Nr. 6 a elevului Gheorghe Birăescu din cl. VII. gimn. au contribuit: D-nii N

Biräescu 2 cor.; I. Burduloiu 2 cor.; D-şoarele Vichi Roncea 2 cor.; Măr. R. 2 cor.; Anastasia Gabroveanu 2 cor.; Elena Dinulescu 2 cor.; Ana Biräescu 2 cor.; Reveica Tiberă 1 cor.; Maria Popa 1 cor.; D-n i I. Neacşa 1 cor.; V. Puşcariu 1 cor.; Iust. Iacob 1 cor.; C. Babeş 1 cor.; G. Petrişor 1 cor.; N. Vodă 1 cor.; I. Biro 1 cor.; E. Stanca 1 cor. şi D-şoara Lucreţia Balea 2 cor. Cu totul: *26 cor.*

Primească marinimoşii donatori cele mai călduroase mulţumiri. *Direcţiunea gimn. gr or. român.*

Jertfa lupilor. Din Eperjes se anunţă, că în afară de hotarul oraşului pe drumul ţărei un ţăran, care mergea cu copilul său într'o trăsură spre oraş, a fost atacat de lupi. Ţăranul, ca să scape de haita de lupi le a aruncat jertfă pe copil, fireşte că fiarele sălbatice au sfârticat pe copil bucăţi.

In nici un caz nu e de lipsă mai multă încredere ca la cumpărarea de altoi de viţe. Viţe cultivate cu conscienţiositate de specialişti sunt pentru fiecare proprietar de vie un câştig principal, pe când viţe ordinare nu numai nu aduc rezultatul dorit, dar nimiceşte munca şi osteneala ce s'au făcut. Increderea cea mai mare merită plantaţiile *Milenium* în Nagyösz comitatul Torontal sub conducere de specialişti cu mare pricepere. Catalogul ilustrat artistic şi în limba românească la cerere se trimite gratis şi franco.

Untura de peşte alui Zoltan merită de a fi sprijinită, în vederea calităţilor extraordinare. Gust plăcut, fără miros şi uşor de mistuit. Preţul unei sticle 2 cor. în farmacii sau la producentul farmacia Bela Zoltán, Budapest V. Szabadság tér.

Congrua preoţimei gr. cat.

Mai mulţi *preoţi români gr. cat. din dieceza Gherlei* au trimes foilor noastre şi ni-au trimis şi nouă spre publicare un apel în afacerea congruei preoţimei gr. cat. în speranţă, că prin publicarea acestui apel vor putea „deştepta din letargia lor“ clerul gr. cat român.

In acest apel se zic între altele următoarele: „Toate clasele societăţii omeneşti au ţinut întruniri pentru îmbunătăţirea subsistenţii lor. Funcţionarii căilor ferate la un moment s'au pus în grevă, medicii şi învăţătorii ba chiar şi zilerii au mişcat pentru o soarte mai bună“.

„Clerul gr. cat. de zeci de ani stă amăgit cu rezolvarea cestiunii congruei şi pe când toate clerurile altor confesiuni primesc de ani congră din visteria statului, noi stăm părăsiţi ca o turmă fără păstori cu congrua amânată „ad calendas graecas“.

„Impărţirea ajutorului de stat încă din început se face în mod de batjocură. Suntem puşi la discreţiunea şi bunăvoinţa nu numai a pretorilor‘ ci şi a notărăşeilor. Ba e destul dacă preotul nu votează pe placul lor să fie lipsit de ajutorul statului. Ba şi mai mult, dacă poporul îşi propune în consenz comun să se abţină dela crâşmă şi beutură, preotul e denunţat de jidanul crâşmar pretorelui ca agitator contra ordinei publice, contra patriotului patentat şi e lipsit totalminte de ajutorul de stat.

„Scurt, clerul gr. cat. e ajuns batjocură în ţară. Catolicismul a avut lipsă de noi numai înainte cu 200 de ani când era în apunere, iar după ce prin uniunea noastra s'au consolidat şi întărit, azi clerul lor fiind bine dotat, de dragul nostru n'au lipsă de urgitarea congruei.

„Din fondul statului de unde primesc congruă toate clerurile celorlalte confesiuni, noi suntem eschişi. Şi cine îşi deschide glasul pentru noi că suntem neîndreptăţiţi? Cine să interesează de soartea noastră vitregă?“

Apelul vorbeşte apoi despre împărţirea arbitrară a ajutoarelor de stat prin forurile superioare bisericeşti şi încheie cu propunerea, că după ce se văd părăsiţi şi ignoraţi şi după ce forurile bisericeşti nu fac nici un pas pentru urgitarea congruei, preoţii, uniţi într'un corp, să convină în vr'un centru (de esemplu în Dej) şi să formuleze un memorand al gravaminelor, pe care să'l aştearnă guvernului şi Majestăţii Sale.

Cât de mare este amărăciunea preoţilor gherleni să poate vedea şi din cuvintele ameninţătoare din Apel, că dacă şi aceşti paşi ar rămânea făr' de nici un rezultat şi preoţii ar trebui să sufere mai departe, atunci „să ne punem în înţelegere cu poporul păstorit de noi şi să ne schimbăm firma“.

Vorbind de acest Apel, pe care unul din ziarele noastre l'a publicat întreg, „Unirea“ condamnă ameninţarea cu „schimbarea firmei“, care zice, nici măcar în glumă nu era permis a se face. Că totuşi s'a făcut este o dovadă a nemulţumirei celei mari ce domneşte în sînul preoţimei şi de aceea credem că „Unirea“ ar face bine dacă ar atrage atenţiunea autorităţilor superioare bisericeşti asupra acestei împrejurări, ca să ia măsuri cât mai grabnice şi cât mai energice, spre a se delătura cauzele nemulţumirii şi amărăciunei preoţimei.

In chestia salarului învăţătoresc.

— Februarie v. 1907.

Pare că vălul desinteresului sau al mulţămirei a căzut peste afacerea salarului nostru, căci de unde mai nainte se publicau şi s'au publicat pe tema aceasta, mai mulţi articoli acum pare-că doarme totul.

In urma mişcărei tuturor învăţătorilor, e drept că Ven. Cons. gr. or. a conchemat »Ancheta« dela Sibiiu. Cu toţii am trimes delegaţi, bărbaţi încrezuţi ai noştrii, şi pare că toţi aveam convingerea nestrămutată, că dela »Ancheta« aceia atârnă îmbunătăţirea sorţii noastre.

Dar Ancheta mult dorită a trecut, delegaţii noştri s'au întors la ale lor, iar soartea noastră este tot cea dinainte.

Resultatul Anchetei îl cunoaştem din jurnale, dar o convenire, pentru a ne consfătui ce avem de făcut, nu am mai avut. Nu ştiu, colegii mei, cari au scris înaintea Anchetei, au primit vre-o satisfacţie a dorinţei, sau au esoperat pe vre-o cale îmbunătăţirea sorţei lor, căci altcum nu-mi pot esplica tăcerea. Ori doară plângerile noastre au fost numai foc de pae?...

La ordinea zilei este acum proiectul lui Apponyi... Să nu mai aşteptăm resolvarea proiectului de lege referitor la regularea salarului, carele ni-se întinde cu o condiţiune pe carea dacă nu toţi învăţătorii, apoi majoritatea învăţătorilor confesionali nu o putem primi. Dacă dela noi depinde luminarea şi înaintarea poporului, apoi tot dela noi depinde susţinerea cu sfinţenie a naţiunei noastre şi a intereselor lor.

Să insistăm cu toţii ca Ven. Cons. să pună în aplicare conclusul Măritului Congres Naţional bisericesc, în sensul ca tuturor învăţătorilor să ni-se urce salarul fundamental la 800 cor. şi încă cu începerea din 1 Ian. 1907 Cu aceasta cred că soartea noastră ni-s'ar îmbunătăţi încâtva, deşi nu aşa ca să devenim geaburi, dar cel puţin să putem trăi. Şi aceasta să o pretindem cu atât mai vârtos cu cât vedem, că multor funcţionari li se dau »adausuri« din causa scumpetei; ba sunt muncitori cari sunt îmbiaţi cu câte 3 cor. pe zi de lucru, iar noi suntem condamnaţi, să ne mulţumim cu 1 cor. 60 fil pe zi.

E lesne dară de înţeles soartea insuportabilă de carea ne bucurăm, deci Ven. Cons. în interesul sorţei noastre, dar mai mult în interesul naţiunei noastre, să nu lase şcoalele în ghiara străinului, ci până nu e prea târziu să le mântue din pericol prin punerea în aplicare a decisului, Congresului naţ. bisericesc.

Iar noi cu toţii să jurăm pe legea noastră, că bunul străinului nu-l vom primi, în schimbul vinderei de neam, ci vom susţinea sus şi tare caracterul naţional al şcoalelor noastre, întru cât vom putea şi va depinde de noi.

Invăţătorul confesional.

Reuniunea femeilor române din Zârneşti.

— Februarie 1907.

Intre instituţiunile de care se bucură comuna Zârneşti, este în tot cazul Reuniunea femeilor române. Ea este cea mai veche, căci a trecut deja şi peste iubileul de 25 ani.

Sunt deja 26 ani trecuţi, de când femeile române de aici, conduse de o ideie măreaţă infiltrată prin mult stimata doamnă Maria Garoiu, au pus bază la înfiinţarea reuniunea femeilor române din Zârneşti şi jur.

Pe cât de măreaţă a fost ideia, pe atât de mare a fost şi năzuinţa tuturor membrelor şi în deosebi a vrednicei preşedinte M. St. doamna Maria Garoiu, care de la început până în prezent a condus această reuniune cu deosebit zel şi înţelepciune întru înaintarea ei. Astfel reuniunea pe lângă toate lipsele şi năcazurile poporului nostru, precum şi pe lângă împrejurarea neorientării cu astfel de instituţiune, totuşi a putut ajunge la un grad destul de înaintat în cercul cel mic în care s'a mişcat; încât numai bucurie şi mulţămire se poate simţi.

Ea şi-a format un capital, care ne dă în viitor un venit sigur, din care reuniunea, chiar şi fără alte venite mai însemnate va putea corăspunde chemărei sale şi va putea satisface îndatoririlor ce i-se impun prin statute.

Ba aceasta a fost o bună mamă, căci a dat naştere la alte 2 frumoase reuniuni: a reuniunii pentru înfrumseţarea bisericilor şi a reuniunei de înmormântare, care încă se bucură de un prea bun progres.

Numărul membrelor, cari au conlucrat în această reuniune a fost variat între 40 şi 60. De prezent reuniunea numără 4 membre fundatoare şi 52 ordinare toate din Zârneşti. Averea reuniunei s'a format din taxele membrelor fundatoare, ordinare şi ajutătoare, din interese de la capitalele elocate, de la balurile aranjate şi bine reuşite şi din ofertele benevole, între cari cu deosebită mulţămire putem număra frumosul dar al d-lui Nicolau Jaja farmacist în Brăila în sumă de 500 coroane.

Astfel reuniunea cu finea anului 1906 se bucură de un capital de 14.388 coroane, care ne face a crede, că în scurt timp va creşte astfel, că reuniunea va putea corăspunde adevăratului scop de a susţinea şcoala de lucru şi învăţământ. Cu toate acestea ea încă de la început in fie-care an a spesat — însă cu cruţare — pentru ajutorarea copilelor orfane şi sărace. In fie-care an s'au împărţit la 40—60 fetiţe hainele pentru-ca în toiul iernei să le scutească de ger, astfel că numărul fetiţelor ce s'au îmbrăcat cu hăinuţe se sue la 1000; iar preţul hăinuţelor la 2500 coroane. In iarna aceasta încă s'a împărţit materia pentru hăinuţe în 17/30 Decemvrie la 68 de sărace. La acest loc amintesc şi darul oferit de firma I. Pop cu 25 m. barchet şi Schütz & fii cu 15 m. cărora şi pe această cale li-se aduce mare mulţămită. Reuniunea convinsă despre importanţa culturală şi socială a balurilor, care de regulă aduc şi bun profit material, a aranjat şi în anul acesta unul în seara de 6/19 Ianuarie.

Resultatul balului a fost destul de mulţămitor atât din punct de vedere moral, cât şi material, deşi au lipsit mulţi din cei ce sunt chiemaţi a sprijini reuniunea în toate privinţele. Petrecerea a fost foarte animată şi venitul curat al balului a rămas 203 cor.

Lista d-lor contribuenţi este: Nicolau Garoiu, adv. 20 cor., Dr. Iancu Meţianu 20 cor., Martin Copony, proprietar de fabrică 20 cor., Ernst Lang, director de fabrică 20 cor., Dr. Eugen Meţianu, adv. 10 cor., Luczián Iaczko, dir. de fabr. 10 cor., Ioan Străvoiu, paroch 8 cor., Gusztav Czámpa, jude reg., Dr. Tornovszky, medic. Constantin Ioanoviciu, Kautny, Daradics Elek, Schvarz J., şef de gară câte 6 cor., Ioan Vodă, notar, Ioan Coleşiu, primar Andreiu Şenchea câte 5 cor., Neculae Râmbeţ, notar, Bucur Meţian, Stan Străvoiu, Andreiu Clinciu, comers., Vesten, Tomandel câte 4 cor., Ioan Guiman, Neculae Sperchez, înv. văd. Maria Badiu, Aurel Şenchea, înv., Ştefan Bulmez, Dumitru Furnica, Ioan Şona, Todor Voiculeţ câte 3 cor. Pompiliu Dan, învăţător, Ioan Comşa, comers., George Nastea, not., Ioan Sperchez, înv. Neculae Dan, Stan St. Străvoiu, Andrei Garoiu, Neculae Pană, Dobeş Ioan, Stoica Garoiu, A. Colan câte 2 cor. Ioan Puşcariu 2·20 cor., Stefan Dan 1 cor., Valer Tacit 1 cor.

Cu deosebită mulţămire amintesc pe d-nii Andreiu Coleşiu, farmacist şi Neculae G. Ilie ambii din Focşani, cari precum înainte de multe ori aşa şi cu această ocaziune au trimis frumoasele oferte de câte 20 coroane.

Pentru sprijinul moral şi material manifestat de susnumiţii domni, reuniunea îşi esprimă şi pe această cale cea mai călduroasă mulţămită.

In numele reuniunei:
Ioan Strevoiu,
notar.

Curs de desemn în Sibiiu.

Cu aprobarea ministerului de culte şi instrucţiune publică se va ţinea în Sibiiu un curs de desemn. Cursul va ţinea câte 7 săptămâni în decurs de 2 veri, adecă peste tot 14 săptămâni. In anul acesta cursul începe în 1 Iulie n. şi ţine până în 17 August. La acest curs pot lua parte învăţătorii şi învăţătoarele. Intru cât vor permite împrejurările vor fi admişi şi meseriaşi şi femei, cari doresc să se perfecţioneze în desemn.

Cursul e gratuit. Frecventanţii, cari, nu îşi au locuinţa în Sibiiu, pot reflectă la cvartir gratuit şi eventual şi la oarecare ajutor în bani. Acest ajutor însă se va da numai după absolvarea cursului. — După încheierea cursului în a. 1908 frecventanţii vor da un esamen de capacitate înaintea unei comisiuni compuse — pe lângă directorul şcoalei de meserii orăşăneşti din Sibiiu şi cei 2 profesori conducători — din directorul suprem al instrucţiunii pentru meserii al statului şi un specialist delegat de ministru. Cei cari vor presta esamenul cu succes, capătă un testimoniu, pe baza căruia sunt îndreptăţiţi a propune desemnul în şcoalele de meserii.

Deoarece desemnul trebue predat şi în şcoalele poporale, e de dorit ca să ia parte şi dintre învăţătorii noştri cât mai mulţi. Cu deosebire e de interes acest curs pentru învăţătorii dela oraşe şi din comune mai mari, în cari se află şi un număr oare-care de meseriaşi. In oraşe şi în comune cu un număr anumit de meseriaşi se organisează pretutindenea şcoale de meserii pentru ucenici. In aceste şcoale desemnul ocupă loc foarte însemnat. Prin urmare aceia dintre învăţători cari au cvalificaţia recerută, câştigată pe o cale relativ scurtă şi uşoară, se pot aplica la predarea desemnului în şcoalele de meserii din oraşul sau comuna lor. Astfel îşi crează un venit lateral destul de însemnat.

A da învăţătorilor posibilitatea să se cvalifice pentru predarea sistematică a desemnului este de mare interes şi pentru comună şi cu deosebire pentru acelea din cari mulţi copii doresc să între la vre o meserie la oraş. Deoarece este ştiut, că aceia dintre învăţăceii de meserii, cari în vremea cât au mers la şcoală în sat, s'au împărtăşit de o instrucţiune bună şi temeinică în desemn, izbutesc să-şi ajungă scopul mult mai uşor şi se fericesc mai curând şi mai bine ca alţii. De aceia comunele bisericeşti şi politice, cari dispun de mijloace în interesul lor propriu, ar face bine să vie în ajutor acelora dintre învăţătorii lor, cari sunt aplicaţi să cerceteze cursul de desemn din Sibiiu. O jertfă relativ mică de 100—150 cor. date învăţătorului pentru întreţinere în timpul duratei cursului, ar fi cu folos mare pentru comuna respectivă.

Recomandăm deci cu toată căldura învăţătorilor noştri şi comunelor cursul de desemn despre care e vorba.

Inştiinţări pentru primire sunt de făcut la d-l *Martin Schuster*, directorul şcoalei de meserii orăşăneşti din Sibiiu (Nagy-Szeben. Saggasse 29) în timpul cel mai scurt. Informaţii mai deaproape se pot cere şi dela o-l T. Popovici, prof. la seminarul din Sibiiu.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 7 Martie. Conferenţa comună a coaliţiunei a primit în unanimitate şi cu aplause demonstrative proiectul ministrului de culte Apponyi.

Petersburg, 7 Martie. Ţarul a primit eri în audienţă pe noul preşedinte al Dumei, Golowin. In decursul audienţei Ţarul şi-a exprimat speranţa, că Duma va relua cu seriositate activitatea ei legislatorică. Golowin a răspuns, că Duma se va nizui a satisface încrederea Ţarului şi a relua activitatea ei, îndată ce se va duce în îndeplinire organisarea ei internă.

Petersburg, 7 Martie. Toate ziarele ruseşti se ocupă cu deschiderea Dumei şi salută pe nouii reprezentanţi ai poporului. Ziarele moderate spun că aşteaptă din partea Dumei o activitate rodnică. Această activitate, spun ele, este o chestie de conştiinţă pentru deputaţi, căci dela dânsa depinde viitorul Rusiei. Ziarele partidelor stângei păstrează o atitudine moderată.

Oraşul are aspectul obicinuit, din când în când zărindu-se patrule, ceea-ce nu este lucru nou. Cu ocazia şedinţei de deschidere a Dumei, palatul Taurida a fost înţesat de poliţişti şi detectivi, cari n'au avut însă a interveni în nici un incident, publicul păstrând atitudinea cea mai calmă. Eri dimineaţă pe la oarele 9 jumătate, s'a adunat în faţa palatului Dumei o mulţime imensă, care aclama pe deputaţi. Nu s'a petrecut nici un incident.

Sebastopol. 7 Martie. Un individ necunoscut a aruncat sub trăsura comandantului fortăreţei, generalul Nepliew, o bombă, care a esplodat. Generalul a fost rănit la picior.

Reuniunea

învăţătorilor români uniţi din Archidieceză.

De lângă Mureş, Faur 1907.

Tot în 11 Dec. Nr. 157/1905 a provocat pe prezidentul despărţământului Indol, ca să raporteze: câţi bani s'a încassat dela membrii acelui despărţământ începând dela înfiinţarea reuniunei şi ce s'a făcut cu banii?

La aceasta provocare legitimă, numitul prezident n'a răspuns, dar din procesul verbal al adunărei de toamnă s'a aflat, că la foştii cassari Basiliu Poruţiu s'ar afla 12 coroane, la Ilariu Popescu 58 cor., la Vasiliu Muntean 21 cor., la Vasiliu Cirebea 4 cor., la Gabriel Mercean 56 cor. la Ioan Oltean 4 cor., la Nicolae Gârbovean 4 cor., iar în procesul verbal al adunărei de primăvară să zice: „Nimic în curat, nici cum am stat, nici cum stăm nu se ştie; deoarece raport în regulă nu s'a făcut“.

După ce în acest despărţământ funcţionează 16 învăţători, cari la an ar trebui să solvească 64 cor. taxă şi în 9 ani 579 cor. şi după ce dela înfiinţarea reuniunei n'a administrat cassarului general, de ât 15 cor, ar rezulta, că despărţământul Indului este în restanţă cu suma enormă de 564 cor.

In raportul comitetului central nu să mai aminteşte nimica, că biroul central ca paşi ulteriori a întreprins, ca să se esecueze suma numită, sau cel puţin să se asecureze averea aceasta a reuniunei. — După normele vizitate şi conform decizunei adunărilor generale, biroul central era în drept, ba obligat, ca pentru scoaterea pretenziunilor reuniunei să se fi adresat încă dela început către oficiul protopopesc concernent, — iar eventual către Prea Ven. Consistor archiepiscopesc, când averea şi pretenziunea reuniunei nu era periclitată, — căci avem toată încrederea în persoana d lui protopop tractual George Suciu, cumcă având ştire oficioasă despre disordinile practizate de decursul anilor precedenţi nu va lăsa, ca să se dauneze instituţiunea noastră culturală. Ceea ce nu s'a făcut în trecut, cu puţină bunăvoinţă a oficialilor noştri din centru, să poate face acum ulterior, ca până la proxima adunare generală limpezându-se starea lucrului, — să se scoată dela foştii cassari ai despărţământului taxele aflate pe nedrept fără % la dânşii şi să se administreze la centru, — ca aşa să se şteargă pata ce trebue să sufere despărţământul Indului pentru necorectitatea oficialilor săi; — ba şi bunul mers al afacerilor reuniunei noastre recere, ca biroul central să desvoalte odată o energie mai eficace faţă cu acest despărţământ, căre între membrii ordinari are afară de învăţătorii obligaţi şi pe d l protopop tractual George Suciu şi pe parochii d-l Iuliu Suciu, cooperator în Indol, d-l Nicolau Racoviţan, paroch în Schiopi, — d-l Emilian Marcu, paroch în Silvaşul unguresc, d-l Teodor Bordan, paroch în Lita-română şi pe Vasiliu Mureşan, paroch în Hăşmaş; prin urmare despărţământul Indul cu conlucrarea acestor parochi harnici, n'are numai 16 membrii ordinari, ci cu domnii preoţi numiţi cu totul 22, deci ar putea să steie între cele mai de frunte despărţăminte ale reuniunei noastre, numai puţin zel şi corectitate îi lipseşte.

Mureşanul.

Producţiuni şi petreceri.

Petrecere în Christian. Sara de anul nou 1907 a fost pentru Românii din Cristian una din cele mai vesele şi mai plăcute sări. In acea seară a avut loc producţiunea declamatorică-teatrală-muzicală a tinerimei române din Cristian sub conducerea comitetului parochial, la care a cooperat corul mixt al tinerimei adulte din Cristian, înfiinţat şi condus de vrednicul învăţător Ştefan Dan. Corul mixt al tinerimei, care a cântat precis 2 piese poporale: „Hei leliţă din cel sat“ de G. Dima şi „Dorule o dorule“ de V. Magdu. — a produs multă plăcere şi entusiasm în public. Onoare tinerimei şi onoare înfiinţătorului şi conducătorului ei Stefan Dan, căruia după o muncă încordată de 2 luni, i-a succes a debuta la producţiune cu cele 2 piese amintite şi a înfiinţa şi un cor mixt bisericesc, esecutând răspunsurile liturgice; spărgând astfel ghiaţa pe terenul muzical în Cristian. Tot asemenea a fost bine predată piesa teatrală „Vlăduţul mamii“ de tinerii adulţi din Cristian: Ioan Barbu, Achim Geană, Paraschiva Căproiu, George Câmpean şi Valeria Sîrbu, instruaţi de învăţătorul Gerasim Popa. Mult haz a produs şi „Herşcu Boccegiu“, predat de Aron Rucărean. Pe cât a fost de strălucit rezultatul moral, pe atât a fost de satisfăcător şi rezultatul material. Venitul brut 198 cor. şi 10 bani. Venit curat 81 cor. şi 50 bani.

Contribuiri peste taxa de întrare au întrat dela domnii: Dr. Franz Herfurth, dechant Cristian 3 cor., Virgil Pop, paroch Cristian 4 cor., Dr. Eduard Sternheim medic Cristian 4 cor., Dr. Vasile Saftu, paroch Braşov-Schei 3 cor., Ioan Nan, neguţător Buzău 3 cor. şi 50 bani, Gerasim Popa, învăţ. 2 cor. şi Carl Zell 1 cor. Din venitul curat de 81 cor. şi 50 bani. 31 cor. şi 50 bani s'au adaus la fondul Căluşerilor români din Cristian, iar 50 cor. plus 10 cor. dăruite ulterior de domnul Bucur Popovici, neguţător Haţeg, s'au adaus la fondul pentru înfrumseţarea bisericei române din Cristian. Subscrisul, ca conducător şi patron al acestei petreceri, mulţămesc la toţi şi toate, cari au contribuit. ca prima zi a anului 1907 să fie pentru noi o zi de bucurie. Dee Dumnezeu, să fie şi pentru viitor de bun augur, *Cristian*, 12 Faur 1907. Cu distinsă stimă: *Virgil Pop*, paroch gr. or.

*

„Reuniunea pentru biblioteca poporală“ din Viştea inferioară invită la serata teatrală împreunată cu cântări şi declamatiuni, care o aranjează în favorul *gimnaziului din Brad*, Dumineca în 25 Februarie v. (10 Martie n.) 1907. Preţul de întrare: o persoană: 1 cor. 20 bani: o familie (3 pers.) 3 cor. Inceputul precis la 7 oare seara. Comitetul aranjator: Gheorghe Tulbure, preşedinte. Ioan Bărbat, secretar I. Ioan Negrea, secretar II. Dionisie Stanciu, cassar. Iosif Neagoe, controlor. Suprasolvirile se primesc cu mulţumită şi se vor publica în ziarul „Ţara Oltului“ din Făgăraş.

Programa: 1. Cuvânt de deschidere, rostit de parochul local Gh. Tulbure. 2. Romanţe, esecutate la ţimbală de d na Codrea. 3. *a*) „Noi“, poezie de O. Goga. *b*) „Spinul“, poezie de G. Coşbuc, declamate de d-şoara Irina Buzeczky. 4. Teatru: „O şedinţă comunală“, com-die în 2 acte, de George Stoica, (premiată de comitetul societăţii pentru fond de teatru român.) Se reprezintă pentru întâia oară. — După producţiune urmează dans.

— *Reuniunea de cetire şi cântări din Jertof* (p. u. Vrany), invită la Concertul său împreunat cu teatru ce se va aranja la 25 Februarie st. v. a. c. (10 Martie st. n.) în sala şcoalei confesionale din loc. După producţiune urmeaza joc. Preţul de întrare: Loc I. 1 cor. 60 fil., II. 1 cor. 20 fil.. loc III, de stat 80 fil. Oferte marinimoase se primesc şi se vor cuita pe cale ziaristică. Venitul curat e destinat *pentru fondul gimnaziului din Brad.* Inceputul la 8 oare seara.

Program: I. Cântările. Motto. Voioşi fii ai României, cor bărb *** Româncuţa, cor bărb. de I. Mureşan. Trei de odată poezie de Maria Cioban, declamată de I. Novacescu. Hora nouă, cor bărb. de N. Stefu. Auzi valea, Pic cor bărb. de I. Vidu. Marşul lui Tudor, cor bărb. de A. Popoviciu. Până când ma stati, poezie de Al. Aciu, declamată de I. Sava. Teatrul: Prin moarte la victorie, comedie într'un act după A. Cotzebue, localizată de Irina Scnea şi Bogdan.

Dare de seamă şi mulţumire publică.

Cu ocaziunea seratei muzicală teatrală aranjată de Tinerimea română de pe Tocile, care s'a dat în favorul Picturei dinlăuntrul bisericei Sf. Treimi de pe Tocile (Scheiu) au binevoit a contribui următorii domni şi doamne:

Director A. Vlaicu 7·40 cor., C. Popovici 6 cor., B. Einzig 5·80 cor., N. Dima 4 cor., L. C 4 cor., Dr. E. Meţianu 3 cor.

Cu câte 2 coroane: D. Roncea, N. Căpăţână (turcu), G. Popovici, V. Bojer, Dr. Străvoiu, Murăroi, N. N., Dr. I. Ienei, G. Navrea, I. Zamfir, St. Median, Popovici, N. Căldărea, d-na E. Voina, I. Spaczinsky, D. Căpăţână, N. Budmăloi, Dragomir Pulpaş, Ilie Ardelean, Dimitrie Comşa, prof. sem. Sibiiu. D na P. Vlaicu 1·60 cor., V. Ivan, serg. major 1·50 cor., d-na M. V. Bărbier 1·20 cor.

Cu câte 1 coroană; Stefan Căpăţână, C. Ioan, N. Fizeşean, R. Paşal, G. Barla, Purece, G. D., G. Maciucă, G. Petrescu, d-nele P. Lupan, R. Chicomban, M. Băncilă, M. G. Căpăţână, G. Muntean, M. Furnică, I. Toth, I. Furnică, C. C. Orghidan, A. Lupan jun., V. Bureţea, G. Zavici, C. Iurak, D. Ardelean, D. Popp, N. Navrea, N. Lupan, d-na E. Oancea, d-na R. T. Zernovean, D. Penciu, G. Bădiţoi, St. Găitan, D. I. Ardelean, G. Vlaicu, N. Ferar, St. Furnică, P. Chicomban, G. Buştea, I. Brânză, St. Belindescu, V. N. Căpăţână, G Şerban, N. Ghimbăşan, P. Budiu, N. Colacea, R Colacea G. Oltean, G. Govna, I. Jurjea, N. Urzică, Fl. Pernea, D. Ursoiu, D. Drăghici, N. Baboie.

Cu câte 80 bani: N. Bureţea N. Foril, d-na P. Dârstar.

Cu câte 60 bani: G. Rêşnovean, V. Irimie, V. Zernovean, N. Renel, N. P., G. Ghiţulaş Stinghe, R. Spuderca, A. I. D. Furnică, D. Bădiţoiu, G. Vlaicu, G. Bădiţoiu, V. Bădiţoiu, V. Benigal, D. Brânză, V. Schiau, V. V. Ardelean, N. Gal, Miclea, serg. major, d-na E. Stinghe, d-na R. Pitiş.

Cu câte 50 bani: A. Pulpaş, V. C., I. Zamfir, N. Furnică jun,, C. Tiu, D. Tiu.

Cu câte 40 bani: C. Popp, D. Purcărea, N. Barbu, d na M. Câmpian, d-na M. Giuvelcă, N. Râşnovean, Cr. Frunză, I. Zamfir, N. Stinghe, C. Căcitu, I. Caţanaş, I. Găitănar, D. Tanislau, T. Murăşan, N. N. C. Postovar, N. Pricu, G. Loga Negru, N. Furnică, D. Măzgărean, G. Măzgărean sen., V. Gonţea, G. Urzică, N. Spuderca, G. Ancân. V. Mircan, N. Stinghe N. N., G. Sulică V. Vuşmuc, St. Frigător, C. Neguş, G. Savuj, C. Caraiman, D. Bădiţoi, V. Pitiş, N. Brânză, D. Pestrea, G. Bădiţoiu, G. Pitiş, I. Sidon, V. Birt, N. N, N. Stinghe, V. Oltean, H. Bayer, T. Manu, St. Varga, d-na M. Saftu, d-na P. Pestrea, E. Remmer, H. W., I. Tlägner, M. Chicomban, d na El. Nistor, V. Todorenci, V. V. Vlaicu, G. Giuvelcă, G Iliescu, G. Bureţea, W. Mazăre, I. Ciucu. I. Măzărescu, G. Costantin.

Cu câte 30 bani: N. Bărber, V. Clipea, G. Avrigeanu, I. Căpăţână, V. Bunghez, E Jalea, M. Loga, N. Vuşmuc, I. Barbu.

Cu câte 20 bani: 43 de domni.

Generoşii donatori primească pe aceastā cale sincerile noastre mulţămiri precum şi publicului care a avut bunătatea de ne a sprijinit pentru acest scop măreţ şi nobil.

In deosebi mulţămim cordial d lui director Arseniu Vlaicu, pentru jertfa adusă pe altarul obştei şi pentru buna voinţă ce a avut de a ne instrua la probele teatrale.

Domnilor membrii ai „Acordului“ încă le mulţumim frumos pentru prezenţa şi onoarea pe care ne-a făcut-o.

Tot pe această cale aducem cele mai căldnroase mulţumiri stimaţilor domni din Bucureşti care a avut bunătatea de a contribui pentru acest scop măreţ, colectând pe lista Nr. 18 care a fost trimeasă pe adresa d-lui N. D. Moroeanu, dela următorii domni: N. D. Moroean 35 lei, N. Amira 85 lei, Tache Popescu, comerciant 40 lei, C. Steriu 21 cor., Baron Kapry 20 lei, Alexandru Orescu 20 lei. D. Constandini 10 lei, N. T. Filiti 10 lei, cari în totdeauna au avut bunătatea de a ne sprijini. Bunul Dumnezeu să-i aibă sub scutul său şi să le dea tot binele.

A mai incurs prin domnul Ştefan Căpăţână dela următorii comercianti din Odessa şi Galatz: L. Altman 3 ruble, I, Meyer sen. 3 ruble, I. Meyer jun. 1 ruble. Morcovitz 1 rublă. Din Galatz: C. Dimitrescu 3 lei, Ioan Tanase 2 lei, M. Grama 1 leu. Andrei Gorghi 1 leu. Din Azuga: N. Gall 1 leu, I. Georgescu 1 leu.

Venitul curat e de 400 coroane, care se va adăuga la fondul bisericei.

MULTE ŞI DE TOATE.

Maimuţele medici.

Un învăţat povesteşte un fapt foarte curios de animale cari fac pe medicii între animale. E vorba de nişte maimuţe din Guiana, cari sunt de o mare inteligenţă. Când se întâmplă ca vre-unul din camarazii lor să se rănească, maimuţele îl înconjoară şi prin tot felul de nimicuri par-că îl întreabă asupra naturei boalei sale şi'l mângăie. Cele mai tinere dintre maimuţe se risipesc prin pădure, sar din cracă în cracă şi caută pe cele mai bătrâne cari aleargă cu toatele în ajutorul bolnavului.

Ele îl examinează cu băgare de seamă, introduc degetele în rană ca pentru a-i măsura adâncimea, pe când altele aduc nişte frunze uscate pe cari le lipesc pe rană ca să oprească sângele. Altele aduc nişte plante pe cari le aplică pe rând peste rană. Partea curioasă e că multe din aceste ierburi au fost recunoscute de botanişti ca având în adevăr calităţi medicinale.

„Aceste maimuţe, spune învăţatul, se domesticesc repede şi se alipesc repede şi de bună voe de om. Una din ele a fost mai multe luni singurul meu tovarăş în pădurea prin care mergeam. Intr'o zi, tăiam nişte lemne cu o secure pentru a-mi face o trecere printr'un luminiş şi mă tăiai foarte rău. Sângele curgea cu îmbelşugare spre marea spaimă a lui Pipo — maimuţa mea — care da semne de mare dragoste. Imi făcu în grabă un pansament şi în urmă au adormit. Mă deşteptai însă deodată şi zări că Pipo, prea puţin încrezător în bandajul ce mi-l făcusem, îmi examina mâna, dând din cap. Nu făceam nici o mişcare, din curiozitate. Şi văzui că aşează peste batista, care îmi acoperea rana, nişte frunze pe cari le aranja cum putea mai bine.

Să nu râdeţi când vă voi spune adaugă învăţatul că am fost mişcat de devotamentul micului meu doctor, pe care îmi venea să-l îmbrăţişez“.

*

Bucătăriile Sultanului.

Bucătăriile regale şi împărăteşti pot fi mai mult sau mai puţin elegante, dar bucătăriile Sultanului Turciei samănă mai de grabă cu o fortăreaţă. Ca să întri într'ânsele trebue să treci prin nişte porţi căptuşite cu fier şi prevăzute cu nişte încuetori monumentale ale căror chei le poartă numai un singur om.

De câte ori e gata să se ducă Sultanului o farfurie cu mâncare, ea e pecetluită cu ceară roşie de un ofiţer care poartă rumele de *Kelardhji* şi care e responzabil de tot ce mănâncă Sultanul. Aceastā farfurie e apoi aşezată sub un fel de clopot de catifea neagră în aşa fel ca să nu se răcească mâncarea şi urmată de o adevărată procesiune, ea e adusă în sala de mâncare, unde peceţiile se rup în faţa lui Abdul Hamid. „Kelardjhi“-ul primeşte adesea ordinul de a gusta tot ce prezintă. Cheltuiala hranei Sultanului nu depăşeşte de 5000 de lei pe an. Ea se compune aproape numai din mezeluri şi ouă zămoase. In schimb hrănirea personalului şi a anturajului, costă frumoasa sumă de 70.000 de lei pe săptămână.

*

Răzbunarea tobaşului.

Generalul american H. avea un tobaş care era o haimana mare, dar era un om glumeţ. Intr'una din zile tobaşul pentr'o faptă rea ce a săvârşit'o a fost condamnat să capete 24 de bâte şi tocmai începuseră să esecute pedeapsa şi să-i aplice bâtele când iacă că trecu generalul călare şi se opri. — „La a câta lovitură sunteţi acum?“ întrebă el, — „La a douăsprezecea“ — răspunse căprarul. — „Bine, atunci să rămână cu atâta“ —, zise generalul. „Dar numai sub condiţiunea ca ştrengarul acela să mă deştepte mâne dimineaţă c'o glumă bună“.

Arestantul fù liberat şi a mulţămit frumos. In dimineaţa următoare înainte de răsăritul soarelui tobaşul dădu alarmă de foc în faţa locuinţei generalului. Bătea doba cât îi ertau puterile. Inspăimântat escelenţa sa generalul sări din pat şi deschise fereastra. „Unde arde?“ — strigă el, — „Incă tot la locul acela unde am fost lovit cu bâta“ răspunse tobaşul. Generalul înjură una bună şi închise fereastra.

Astfel *şi-a răsbunat* tobaşul.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons. interim.: Victor Branisce

»Romana«

... este titlul broşurei, care a apărut în editura tipografiei A. Mureşianu, cu descrierea şi esplicarea dansului nostru de salon

„Romana“ dans de colónă în 5 figurĭ. *Descrisă şi esplicată împreună cu musica după compunerea ei originală.* Cu-o introducere („în loc de prefaţă“,) de *Tunarul din Dumbrău*, **Popa**. — Tipografia Aurel Mureşianu, Braşov 1903.

Broşura este în cuart mare, hârtie fină şi tipar elegant, cu adausul unei cóle de note (musica „Romanei“ cu esplicărĭ) şi costă numai 2 cor. **50** banĭ (plus 5 banĭ porto-postal) pentru România 3 lei.

„*Romana*“ se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

ANUNCIURI
(inserţiuni şi recl.)

sunt a se adresa subscrisei administraţiuni. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans.“

Cursul la bursa din Viena.

Din 6 Martie n. 1907.

Renta ung. de aur 4%.	113 65
Renta de coróne ung. 4% . . .	94 90
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½% .	84 15
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% .	94 75
Bonurĭ rurale croate-slavone . . .	96 95
Impr. ung. cu premiĭ	199.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin .	149. 0
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀ . . .	99. 0
Renta de argint austr. 4²/₁₀ . . .	98 95
Renta de aur austr. 4%	117 40
Renta de coróne austr. 4% . . .	99 05
Bonurĭ rurale ungare 3½% . . .	89 —
Losurĭ din 1860 . . , ...	153 10
Acţiĭ de-ale Băncei ung. de credit	1772 —
Acţiĭ de-ale Băncei austr. de credit	807 —
Acţiĭ de-ale Băncei austro-ung. .	680 50
Napoleondorĭ.	19 10
Mărcĭ imperiale germane . . .	117 70
London vista	241 20
Paris vista.	95 37½
Note italiene.	95·35

Cursul pieţei Brasov

Din 7 Martie n. 1907.

Bancnote rom.	Cmp.	18.92	Vênd.	18 96
Argint român	„	18.80	„	18.84
Napoleondori.	„	18.94	„	19 —
Galbeni	„	11.20	„	11.45
Mărcĭ germane	„	117.20	„	117 3
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.60
Scris. fonc. Albine 5%		101.—	„	102.-
Ruble Rusescĭ	„	2.53	„	[illegible]

Imprumut hipotecar.

dela cassa de păstrare generală din Sibiiu.
(Allgemeine Sparkassa.)

Cassa generală de păstrare din Sibiiu acordă împrumuturi hipotecare pe lângă replătire de anultăţi de 1/2 an (capital şi interese laolaltă) cu următoarele condiţiuni:

A. 5%1/4 interese la împrumutul minimal de 20.000 coroane:
a) **la replătirea în 41 ani**
în 82 rate de 1/2 an cu K. 29.60 pentru fie-care 1000 coroane,
b) **la replătirea în 35 ani**
în 70 rate de 1/2 an cu K. 31.08 pentru fie-care 1000 coroane.

B. 5 1/2% interese la împrumutul minimal de 10.000 coroane:
a) **la replătirea în 44 1/2 ani**
în 89 rate de 1/2 an cu K. 30.01 pentru fie-care 1000 coroane,
b) **la replătirea în 27 1/2 ani**
în 55 rate de 1/2 an cu K. 35 07 pentru fie-care 1000 coroane.

C. 5 3/4% interese la împrumutul minimal de 3000 coroane:
a) **la replătirea în 40 ani**
în 80 rate de 1/2 an cu K. 31 84 pentru fie-care 1000 coroane.
b) **la replătirea în 25 ani**
în 50 rate de 1/2 an cu K. 37.47 pentru fie-care 1000 coroane,
c) **la replătirea în 10 ani**
în 20 rate de 1/2 an cu K. 65.05 pentru fie-care 1000 coroane.

D. 6% interese la împrumutul minimal de 1000 coroane:
a) **la replătirea în 32 ani**
în 64 rate de 1/2 an cu K. 34.98 pentru fie-care 1000 coroane,
b) **la replătirea în 23 ani**
în 46 rate de 1/2 an cu K. 39.81 pentru fie-care 1000 coroane,
c) **la replătirea în 18 ani**
în 36 rate de 1/2 an cu K. 45.05 pentru fie-care 1000 coroane,
d) **la replătirea în 15 ani**
în 30 rate de 1/2 an cu K 50.09 pentru fie-care 1000 coroane.

Imprumuturile se plătesc — afară de subtragerea de 1% proviziune odată pentru totdeauna — în suma întreagă.

Rugări pentru împrumuturi mijloceşte Agentura Principală a Băncei Gen. M. de Asigurare „Transilvania" în Braşov Strada Mihael Weiss nr 24

4—12.2801.

Institut indigen!

Banca de asigurare

„TRANSILVANIA"

SIBIIŬ, Strada Cisnădiei nr. 5.

Fondată la 1868. **Edificiile proprii.**

Primesce în condiţiuni favorabile:
asigurări contra focului şi esplosiunilor,
asigurări de viaţă şi de rente viagere,
asigurări contra furtului prin spargere,
asigurări de accidente şi de sticlă.

Valori asigurate 105 milióne coróne.
Despăgubiri prestate 7 milióne coróne.
Fonduri de reservă şi garanţie 2 milióne coróne.

Informaţiuni dela Direcţiune în Sibiiu şi prin agenturile principale din Arad, Bistriţa, Braşov, Cluj, cum şi prin subagenţii din tóte comunele mai mari.

Antreprise de pompe funebre

E. Tutsek.

Braşov, Strada Porţii Nr. 3.
vis-à-vis de Băcănia Stéua Roşie.

R[illegible] [illegible]a Onor. public la casurĭ de mórte, aşedământul seu d[illegible] [illegible]mentare bogat asortat în carĭ tóte obiectele, atât [illegible] mai de rênd, cât şi cele mai fine, se pot căpăta **cu preţurĭ ieftine.**

Co[illegible]isiune şi **depou de sicriurĭ** de **metal** ce se pot închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor **sicriurilor** de **lemn,** de **metal** şi imitaţiunĭ de metal şi de **lemn** de **stejaru.**

Depou de **cununĭ** pentru monumente şi **plantici** cu preţurile cele mai moderate.

Representanţă de monumente de **marmură,** care **funebre proprii cu 2 şi cu 4 caĭ,** precum şi un **car funebru** vêuêt, pentru **copii,** precum şi cioclii.

Comande întregi se esecută **prompt şi ieftin,** iau asupră-mĭ şi **transporturĭ de morţĭ în streinătate.**

La casurĭ de mórte a se adresa la

E. Tutsek.

18—*

De vânzare!

În Scheiu, Strada Năsipului de jos Nr. 1 este de vânzare din mână liberă **o casă de locuit cu grădină mare frumoasă** într'un complex sau parcelat. A să adresa la cancelaria advocatului

Dr. ADOLF MANDL,
Târgul Grâului Nr. 9.

2754,2—8.

La Tipografia şi Librăria A. Mureşianu, Braşov.

Important pentru vêndĕtorii de cărţĭ prin oraşe şi têrgurĭ
este cartea de rugăciune

„Lauda lui Dumnedeu"

pentru credincioşii de religiunea ortodoxă română, cuprindênd rugăciunĭ de diminéţa şi de séră, la sfânta Liturgie, la taina mărturisirei, precum şi la alte multe rugăciunĭ folositóre 56 la numĕr pe 255 paginĭ, format octav mic.

Acéstă carte de rugăciunĭ artistic legată este prima la Românĭ, carĭ până acuma se închinau din cărţĭ subred legate şi ordinare. Acuma nu trebue sĕ stăm în privinţa acésta mai prejos de cărţile de rugăciune ale celorlalte naţionalităţĭ. Prin cartea de rugăciune *„Lauda luĭ Dumnedeu"* s'a făcut Românilor un însemnat serviciu, căci ea este o carte de rugăciune frumósă şi se póte căpĕta în diferite legăturĭ dela mai simple până la mai luxóse şi tóte în preţ fórte moderat.

Preţul lor este:

	Cor. b.		Cor. b.
Legătură trainică négră şi aurită cu séu fără chip sfânt	—.90	Imit. de fildes cu catifea şi închietóre	2.65
Imit. de fildes în alb séu negru	1 60	„ „ „ cu catifea şi podóbă mai mare	3.10
„ „ „ cu încheietóre	1.80	*Vindĕtorii de cărţĭ primesc un rabat mai considerabil.*	
„ „ „ cu cadru argintat şi închidĕtóre	2.10		

Tot asemenea atragem atenţiunea publicului asupra *„Carteĭ de rugăciune" întocmite de protopresbiterul Calistrat Coca* cu aprobarea consistorului episcopesc ortodox-oriental din Cernăuţĭ, care carte format mic octav, cuprindênd asemenea tóte rugăciunile nóstre folositóre ar fi cea mai potrivită carte de rugăciune pentru toţĭ şcolarii.

Preţul aceste cărţĭ:

In pânză négră	cor. 1.—
„ „ „ ceva mai luxósă	cor. 1.20
„ „ „ format ceva mai mare . . .	cor. 1.40

Tóte acestea se pot procura prin Tipografia şi Libăria A. Mureşianu, Braşov, unde au sĕ se adreseze şi vêndĕtorii.

TIPOGRAFIA
A. Mureşianu

Braşov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provĕdut cu cele mai bune mijlóce tehnice şi fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posiţiune de a puté esecuta **ori-ce comande** cu promptitudine şi acurateţă, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint şi colorĭ.	REGISTRE şi IMPRIMATE pentru tóte speciile de serviciurĭ.
CĂRŢĬ DE SCIINŢĂ, LITERATURĂ ŞI DIDACTICE	BILANŢURĬ.
STATUTE.	*Compturi, Adrese, Circulare, Scrisorĭ.*
FOI PERIODICE.	*Couverte, în tótă mărimea.*
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE	TARIFE COMERCIALE, *INDUSTRIALE, de HOTELURI şi RESTAURANTE.*
PROGRAME ELEGANTE.	PREŢURĬ-CURENTE ŞI DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ ŞI DE NUNTĂ DUPĂ DORINŢĂ ŞI ÎN COLORĬ.	BILETE DE INMORMENTARI.
ANUNŢURĬ.	

Comandele eventuale se primesc în **biroul tipografiei, Braşov Têrgul Inuluĭ Nr. 30, în etagiul, îndĕrĕpt în curte. — Preţurile moderate. —** Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşov.